

UCHWAŁA Nr ...../ ...../2024
Rady Powiatu w Kielcach
z dnia .... listopada 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2024-2030”

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107), w związku z art. 2 ust. 4 pkt. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2024 r. poz. 917) oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2480) uchwała się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2024-2030” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Kielcach.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu

Jacek Kuzia

WICESTAROSTA

Starszy inspektor *Tomasz Dulny*

Joanna Greła-Bąk Dyrektor

Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej

Ursula
Dominika Kąsek

Dyrektor

Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej

Ursula
Dominika Kąsek

UZASADNIENIE

do Uchwały Rady Powiatu w Kielcach sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2024-2030”

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2024 r. poz. 917) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, Powiat Kielecki jest zobowiązany do opracowania, realizacji, koordynowania i monitorowania powiatowego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Zarząd Powiatu w Kielcach Uchwałą Nr 5/18/2024 z dnia 29 maja 2024 r. ze zmianami w Uchwale Nr 14/58/2024 z dnia 10 lipca 2024 r. powołał Zespół, który opracował projekt „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2024-2030”.

Projekt niniejszego dokumentu zawiera propozycję planowanych działań w obszarze zdrowia psychicznego, diagnozę aktualnego stanu zdrowia mieszkańców powiatu kieleckiego oraz cele polityki zdrowotnej w zakresie ochrony zdrowia psychicznego.

Cele i zadania przedstawione w projekcie są zgodne z celami i zadaniami określonymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, przewidzianymi do realizacji dla powiatów i gmin.

Ze względu na charakter działań określonych w „Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2023-2030”, jego realizacja należyć będzie do wszystkich podmiotów wykonujących zadania z zakresu zdrowia psychicznego, działających na terenie powiatu kieleckiego i Kielc.

W ramach monitoringu Programu zostanie przedstawione Radzie Powiatu w Kielcach sprawozdanie z jego realizacji :

- do dnia 30 czerwca 2026 r. za lata 2024-2025,
- do dnia 30 czerwca 2028 r. za lata 2026-2027,
- do dnia 30 czerwca 2030 r. za lata 2028-2029,
- do dnia 30 czerwca 2031 r. za rok 2030 oraz ocena końcowa Programu.

Zespół będzie czynił starania aby zawarte w Programie dane były aktualne, rzetelne i wyczerpujące. W tresce o zdrowie psychiczne mieszkańców powiatu kieleckiego będzie on w razie potrzeby aktualizowany, po dokonaniu oceny realizacji poszczególnych zadań Programu.

Z uwagi na powyższe przyjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Dyrektor
Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Uosęk
Dominika Kąsek

*Załącznik
do Uchwały Nr ...../ ...../ 2024
Rady Powiatu w Kielcach
z dnia ... listopada 2024 r.*

Projekt

„Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2024-2030”

Kielce, 2024 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP

Wprowadzenie do Programu.....4

Uzasadnienie do opracowania i wdrożenia programu.....4

I. DIAGNOZA SYTUACJI I ZAGROŻEŃ W OCHRONIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO NA TERENIE POWIATU KIELECKIEGO.....9

1.1. Analiza lokalnych danych 9

1.2. Identyfikacja grup ryzyka 32

II. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO NA TERENIE POWIATU KIELECKIEGO..... 32

2.1. W zakresie służby zdrowia..... 32

2.1.1. Stacjonarna opieka medyczna nad osobami chorymi psychicznie.....32

2.1.2. Ambulatoryjna opieka medyczna nad osobami chorymi psychicznie.....36

2.2. Centrum Zdrowia Psychicznego.....40

2.3. W zakresie pomocy społecznej.....41

2.4. Instytucje wspomagające.....53

III. CELE I REALIZACJA PROGRAMU W LATACH 2024-2030.....57

3. CEL GŁÓWNY. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.....57

3.1. Cel szczegółowy A. Upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej 57

3.2. Cel szczegółowy B. Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego 58

3.3. Cel szczegółowy C. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi 61

3.4. Cel szczegółowy D. Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy.....64

3.5. Cel szczegółowy E. Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom 69

IV. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU.....70

4.1. Koordynator PROGRAMU.....70

4.2.	Monitorowanie PROGRAMU.....	70
4.3.	Oczekiwane rezultaty.....	72
V.	FINANSOWANIE PROGRAMU.....	72
5.1.	Zabezpieczenie środków	72
	POSTANOWIENIA KOŃCOWE.....	73
	Wykaz tabel.....	74
	Wykaz map.....	75
	Wykaz rycin.....	76
	Piśmiennictwo, wykaz materiałów, sprawozdań, stron internetowych wykorzystanych do opracowania dokumentu.....	76

Wprowadzenie do Programu

UZASADNIENIE DO OPRACOWANIA I WDROŻENIA PROGRAMU

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) zdrowie jest stanem pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego i społecznego, zatem zdrowie psychiczne jest nieodłącznym wymogiem prawidłowego funkcjonowania każdej jednostki ludzkiej. Zdrowie psychiczne to pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka – tak pojęcie to zostało zdefiniowane w Konstytucji Światowej Organizacji Zdrowia, przyjętej w 1948 roku.

Światowa Organizacja Zdrowia wyróżniła trzy grupy czynników wpływających na stan zdrowia populacji. Wyróżniono następujące obszary:

- Środowisko (1. czynniki poddawane kontroli np. szkodliwe substancje chemiczne, hałas, szkodliwe artykuły powszechnego użytku, niebezpieczne odpady, 2. środowiska poddawane kontroli, np. woda, powietrze, żywność, środowisko pracy),
- Zachowania (1. promowane np. zrównoważona dieta, regularna aktywność fizyczna, 2. eliminowane np. palenie tytoniu, spożywanie alkoholu, agresja i przemoc),
- Ochrona zdrowia (np. dostępność i akceptacja opieki zdrowotnej, organizacja opieki, jakość opieki zdrowotnej).

W 1974 r. zgodnie z pragmatem Marka Lalonde'a, byłego kanadyjskiego ministra zdrowia i opieki społecznej w raporcie pn. „Nowa perspektywa dla zdrowia Kanadyjczyków” (A New Perspective on the Health of Canadians) koncepcja zdrowia zależy od wielu czynników.

Punktem wyjścia jest definicja: „Zdrowie jest wynikiem działania czynników związanych z dziedziczeniem genetycznym, środowiskiem, stylem życia i opieką medyczną. Promocja zdrowego stylu życia może wpłynąć na poprawę stanu zdrowia i ograniczyć zapotrzebowanie na opiekę medyczną” (M. J. Wysocki, M. Miller, Przegląd epidemiologiczne 2003;57:505–1, 2003 r.).

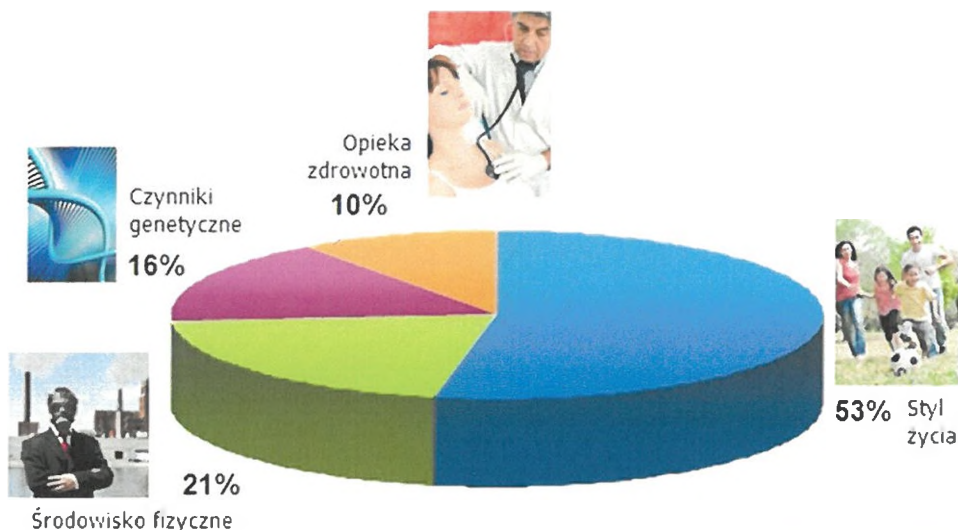
Lalonde wykazał cztery główne grupy czynników, które mają wpływ na zdrowie ludności. Niniejsze obszary to pola zdrowotne Lalonde'a co przedstawia rycina nr 1.

1. Czynniki biologiczne: genotyp, wiek, płeć oraz dziedziczne cechy wpływające na zdrowie i podatność na choroby.
2. Czynniki środowiskowe: warunki życia, takie jak zanieczyszczenie środowiska, warunki pracy, wskaźniki społeczno-ekonomiczne oraz jakość mieszkań, które mają wpływ na zdrowie populacji.
3. Styl życia: zachowania i wybory jednostki, takie jak dieta, aktywność fizyczna, palenie papierosów, spożycie alkoholu, które mają wpływ na zdrowie.

4. System opieki zdrowotnej: dostęp do usług zdrowotnych, ich jakość i efektywność, które mogą wspierać ludzi w utrzymaniu zdrowia lub leczeniu chorób.

Rycina nr 1. Pola Lalonde'a

Źródło: Oficjalna strona internetowa Instytutu Profilaktyki Zdrowia (<http://ipz.org.pl/uwarunkowania-zdrowia/>)

Model holistycznego podejścia zrewolucjonizował podejście do zdrowia publicznego, kładąc większy nacisk na czynniki związane ze zdrowym stylem życia poza tradycyjnym podejściem medycznym.

Z perspektywy polityki zdrowotnej, koncepcja ta zwraca uwagę na konieczność inwestycji w promocję zdrowia i prewencję chorób, a nie tylko na leczenie.

Niniejsze podejście miało istotny wpływ na rozwój programów zdrowotnych i strategii promocji zdrowia na całym świecie.

Pomimo zwiększenia się wiedzy społeczeństwa na temat zdrowego stylu życia oraz związanego z tym zdrowia psychicznego, wiele osób wciąż zmaga się z problemami emocjonalnymi i psychicznymi. Istnieje kilka czynników, które mogą wpływać na tę sytuację:

1. Stres i tempo życia: Współczesne życie charakteryzuje się wysokim poziomem stresu, który przyczynia się do różnych problemów zdrowotnych. Nawet osoby świadome zasad zdrowego stylu życia mogą mieć trudności z równoważeniem pracy, obowiązków rodzinnych i czasu dla siebie.
2. Niedostępność wsparcia: Chociaż wiedza na temat zdrowia psychicznego wzrosła, dostęp do odpowiednich usług wsparcia psychologicznego i terapeutycznego w wielu regionach wciąż jest ograniczony. Może to prowadzić do sytuacji, w których osoby potrzebujące pomocy nie mogą jej otrzymać.

3. Stygmatyzacja: Mimo że coraz więcej osób otwarcie mówi o problemach ze zdrowiem psychicznym, wciąż istnieje stygmatyzacja związana z szukaniem pomocy. Obawy przed oceną społeczną mogą skłaniać ludzi do ukrywania swoich problemów.
4. Brak zrozumienia: Wiedza o zdrowym stylu życia często koncentruje się na aspektach fizycznych, takich jak dieta czy aktywność fizyczna, a mniej uwagi poświęca się zdrowiu emocjonalnemu. Zrozumienie, jak ważna jest równowaga między ciałem a umysłem, nadal wymaga dalszej edukacji.
5. Technologia i media społecznościowe: Choć technologie mają potencjał do promowania zdrowia, mogą również prowadzić do porównań społecznych, izolacji i problemów z samooceną, co negatywnie wpływa na zdrowie psychiczne.
6. Nawykowe zachowania: Wiele osób, pomimo wiedzy o zdrowym stylu życia, może nie być w stanie wprowadzić trwałych zmian w swoim zachowaniu, co może wynikać z przyzwyczajień, braku motywacji lub wsparcia.

Wzrost wiedzy na temat zdrowego stylu życia jest krokiem w dobrym kierunku. Jednak nadal istnieje wiele wyzwań, które należy pokonać, aby poprawić ogólny stan zdrowia psychicznego społeczeństwa. Edukacja, dostęp do wsparcia oraz zmiana postaw społecznych są kluczowe w tej kwestii.

Należy również dodać, że pandemia COVID-19 znacząco wpłynęła na sytuację epidemiologiczną w Polsce, również w obszarze zgonów. Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że w Polsce wirus SARS-CoV-2 stał się czwartą najczęstszą przyczyną zgonów w 2020 r., trzecią w 2021 r. natomiast w 2022 r. był piątą już w kolejności przyczyną zgonów. Liczba zgonów w 2020 r. zwiększyła się o 67,65 tys. w porównaniu z rokiem 2019, z których COVID-19 stanowi 61,28%.¹

Zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, zdrowie psychiczne jest jednym z fundamentalnych dóbr osobistych człowieka a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030 nakłada na samorzady terytorialne obowiązek realizacji zadań w zakresie promocji zdrowia psychicznego a także zapobiegania zaburzeniom psychicznym oraz zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Program porusza także kwestie dotyczące kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji.

Zgodnie z art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, mówiąc o osobach z zaburzeniami psychicznymi mamy na myśli osoby:

- 1) chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne);

---

¹ Oficjalna strona Ministerstwa Zdrowia- MPZ 2020, wstęp do aplikacji- analiza dotycząca przyczyn zgonów z GUS w latach 2019-2022 oraz analizy epidemiologiczne na podstawie danych NFZ z lat 2016-2022.
https://analizy.mz.gov.pl/app/mpz_2020_epidem_nfz_gus

2) upośledzone umysłowo;

3) wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a które te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki.

Podstawowym wskaźnikiem stanu zdrowia psychicznego Polaków jest rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych, rejestrowanych w placówkach psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym także związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych - alkoholu, narkotyków, leków.

Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano: dane GUS, NFZ, Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy, informacje i sprawozdania przygotowane przez jednostki organizacyjne Powiatu Kieleckiego. Informacje uzyskano także od wydziałów i komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Kielcach funkcjonujących na terenie powiatu kieleckiego.

Niniejszy Program wyznaczający priorytety i kierunki działań w zakresie zdrowia psychicznego mieszkańców jest podstawą do rozpoczęcia skutecznych działań na terenie powiatu kieleckiego w oparciu o następujące akty prawne:

- ✓ ustawa z dnia 19.08.1994 o ochronie zdrowia psychicznego;
- ✓ ustawa z dnia 08.03.1990 o samorządzie powiatowym;
- ✓ ustawa z dnia 27.08.2004 o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ✓ ustawa z dnia 12.03.2004 o pomocy społecznej;
- ✓ ustawa z dnia 26.10.1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ✓ ustawa z dnia 29.07.2005 o przeciwdziałaniu narkomanii.

Ilekróć w niniejszym dokumencie jest mowa o:

- 1) NPOZP- należy przez to rozumieć „Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030”,
- 2) CZP- Centrum Zdrowia Psychicznego,
- 3) Programie – należy przez to rozumieć „Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2024-2030”(używany skrót: POZPPK),
- 4) Ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- 5) WHO- należy rozumieć „Światowa Organizacja Zdrowia”,

- 6) Zespole – należy rozumieć Zespół koordynujący realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2024-2030 powołany Uchwałą Nr 5/18/2024 Zarządu Powiatu w Kielcach z dnia 29 maja 2024 r. z późniejszymi zmianami w Uchwale Nr 14/58/2024 Zarządu Powiatu w Kielcach z dnia 10 lipca 2024 r.
- 7) PCPR- należy rozumieć Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach,
- 8) PUP- należy rozumieć Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach,
- 9) PZS- należy rozumieć Powiatowe Zespoły Szkół w Bodzentynie, Chęcinach, Chmielniku, Łopusznie,
- 10) PPP-P- należy rozumieć Powiatowe Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w Bodzentynie, Chmielniku i Piekoszowie,
- 11) POZiRON- należy rozumieć Powiatowy Ośrodek Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 12) PZDSOoN- należy rozumieć Powiatowego Zespołu Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach
- 13) Wydział „ZP”- należy rozumieć Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Kielcach,
- 14) Wydział „EK”- należy rozumieć Wydział Edukacji, Sportu i Turystyki Starostwa Powiatowego w Kielcach,
- 15) DPS- należy rozumieć Domy Pomocy Społecznej w Zgórsku i w Łagiewnikach,
- 16) WTZ- należy rozumieć Warsztaty Terapii Zajęciowej współpracujące z PCPR w Kielcach,
- 17) ŚDS- należy rozumieć Środowiskowe Domy Samopomocy z terenu powiatu kieleckiego.

I. DIAGNOZA SYTUACJI W OCHRONIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO NA TERENIE POWIATU KIELECKIEGO

1.1 Analiza lokalnych danych

Stan zdrowia populacji i jej procesy demograficzne są ze sobą ściśle powiązane. Zdrowie społeczeństwa wpływa na struktury demograficzne i dynamikę zmian demograficznych i odwrotnie. Do kluczowych punktów dotyczących tych zależności możemy m.in. zaliczyć: długość życia a umieralność, styl życia a dostęp do usług zdrowotnych, starzenie się społeczeństwa a migracje, inwestycje zdrowotne a finansowanie zdrowia.

W szczególności struktura ludności według płci i wieku kształtowana jest pod wpływem trzech głównych procesów demograficznych: płodności, umieralności i migracji, które decydują o dynamice ludności i jej strukturach demograficznych. Znaczący jest wpływ tych procesów na zdrowotność populacji oraz potrzeby i usługi zdrowotne.

Na podstawie analizy demograficznej z 2020 r. przygotowanej dla Ministerstwa Zdrowia przez prof. dr hab. Irenę E. Kotowską, demograf ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie spadek płodności i umieralności wpływa nie tylko na zmiany liczby ludności, ale przede wszystkim na określone przekształcenia struktury ludności według wieku. Polegają one na tym, że spada udział dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności, a zwiększa się liczba i udział osób w wieku starszym (60 lat i więcej lub 65 lat i więcej). Takie zmiany struktury wieku ludności określa się jako starzenie się populacji. W Polsce z nieco ponad 6,9 mln w 2019 roku (18,1%) do 8,6 mln w 2030 roku (23,2%) oraz 11 mln w roku 2050 (32,7%). Ponadto w grupie osób starszych wzrasta liczba osób sędziwych, definiowanych jako osoby w wieku 80 lat i więcej lub 85 lat i więcej. Grupa osób w wieku 80 lat i więcej wzrasta z ponad 1,7 mln w 2019 roku do ponad 3,5 mln w 2050 roku, zaś osób w wieku 85 lat i więcej z 812,1 tys. osób w 2018 roku oraz blisko 2,1 mln w 2050 roku. Znacząco wzrośnie zatem nie tylko populacja osób starszych, ale w ramach tej grupy ludności zwiększy się liczba i udział osób sędziwych (niezależnie od definiowania tej grupy wieku). Będziemy mieć zatem do czynienia z procesem podwójnego starzenia się ludności.²

Powiat kielecki położony jest w południowo – centralnej Polsce. Zajmuje powierzchnię 2.246 km². Siedzibą władz powiatu jest miasto Kielce.

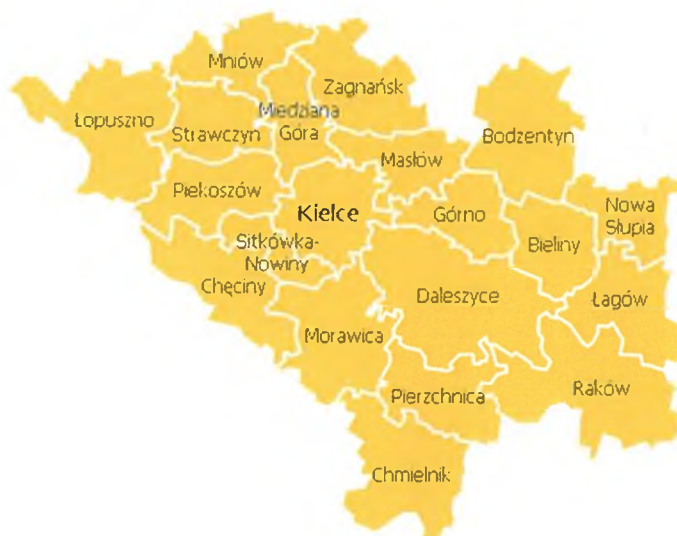
W skład powiatu kieleckiego wchodzi dziewiętnaście gmin:

- dziesięć gmin miejsko–wiejskich: Bodzentyn, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce, Łagów, Łopuszno, Morawica, Nowa Słupia, Piekoszów, Pierzchnica;
- dziewięć gmin wiejskich: Bieliny, Górnio, Masłów, Miedziana Góra, Mniów, Raków, Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk.

---

² Oficjalna strona Mapy Potrzeb Zdrowotnych z 2020 r.- demografia. Wstęp pn. „Wpływ procesów demograficznych na stan zdrowia populacji i potrzeby zdrowotne ludności” przygotowany przez prof. dr hab. Irenę E. Kotowską, demograf ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie
https://analizy.mz.gov.pl/app/mpz_2020_demogr

Mapa nr 1. Mapa powiatu kieleckiego z podziałem na gminy

Źródło: <http://www.kupsprzedaj.pl/mapa/swietokrzyskie-kielecki>

Na podstawie Statystycznego Vademecum Samorządowca w 2023 r. powiat kielecki liczył 211 764 mieszkańców, w tym:

- 106 325 kobiet,
- 105 439 mężczyzn.

W porównaniu z innymi powiatami województwa świętokrzyskiego jest to największy oraz najliczniejszy powiat.

Z danych zawartych w tabeli nr 1 wynika jednoznaczny spadek liczby urodzeń żywych na 1000 mieszkańców w analizowanym okresie. Wartość z roku 2019 wynosząca 10,21 jest najwyższa, a rok 2023 wskazuje najniższy poziom 7,38.

W ciągu jednego roku (2020) wskaźnik spadł o 0,97 jednostki, co może być związane z wpływem pandemii COVID-19 na społeczeństwo, ekonomię oraz decyzje dotyczące posiadania dzieci.

W latach 2021 i 2022 kontynuowano trend spadkowy, osiągając wartości odpowiednio 8,75 i 8,40. Spadek z roku 2021 do 2022 wyniósł 0,35 jednostki.

Szacunkowa wartość na 2023 rok (7,38) sugeruje dalszy spadek, co jest alarmujące, gdyż może mieć wpływ na przyszłość demograficzną powiatu kieleckiego oraz jego rozwój.

Dane przedstawione w tabeli świadczą o niepokojącej tendencji spadkowej urodzeń żywych w powiecie kieleckim. Jeśli ten trend się utrzyma, może to prowadzić do problemów demograficznych, takich jak starzejące się społeczeństwo, mniejsza liczba osób w sile wieku oraz potencjalne problemy w zakresie finansów publicznych związane z systemem emerytalnym oraz opieką zdrowotną. Istotne może być wprowadzenie działań wspierających rodziny oraz polityk prorodzinnych, aby zatrzymać ten spadek.

Tabela nr 1 Urodzenia żywe na 1000 mieszkańców w powiecie kielecki w latach 2019-2023

Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
10,21	9,24	8,75	8,40	7,38

(Źródło: GUS)

Z danych zawartych w tabeli nr 2 zauważalne jest, że nastąpił wzrost liczby zgonów w Powiecie Kieleckim w latach 2019-2021. W 2019 roku wskaźnik zgonów wynosił 9,51 na 1000 mieszkańców. W 2020 roku wzrósł do 11,14, co mogło być związane z pandemią COVID-19 oraz innymi czynnikami zdrowotnymi. Natomiast w 2021 roku nastąpił dalszy wzrost do 12,29, co implikuje, że pandemia miała znaczny wpływ na wzrost liczby zgonów mieszkańców powiatu kieleckiego.

Ponadto z tabeli nr 2 wynika, że w latach 2022 i 2023 nastąpił spadek liczby zgonów. W 2022 roku wskaźnik wyniósł 10,42, co sugeruje spadek w porównaniu do roku 2021, lecz nadal pozostaje na poziomie wyższym niż w 2019 roku. W 2023 roku, wskaźnik spadł do 9,43. Wskazuje to na dalszy trend spadkowy zgonów, który może sugerować poprawę sytuacji zdrowotnej mieszkańców lub zmiany w działaniach prewencyjnych.

Wnioskując, powiat kielecki w badanym okresie doświadczył znaczących zmian w ilości zgonów.

Tabela nr 2 Ilość zgonów na 1000 mieszkańców w powiecie kieleckim w latach 2019-2022

Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
9,51	11,14	12,29	10,42	9,43

(Źródło: GUS)

Przyrost naturalny to różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Wartość dodatnia oznacza liczbę urodzeń przewyższającą liczbę zgonów, ujemna – odwrotnie. Jeśli mamy do czynienia z wartością ujemną, mówimy o ubytku naturalnym. Przyrost naturalny różni się od przyrostu rzeczywistego o saldo migracji.

Analizując przyrost naturalny w powiecie kieleckim w latach 2019-2023 zauważalnym jest, że liczba zgonów znacznie przewyższa liczbę urodzeń. Najwyższą wartość odnotowuje się w 2021 r., co przedstawia tabela nr 3.

W 2019 roku obserwujemy dodatni przyrost naturalny (0,71) na 1000 ludności. To oznacza, że liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów, co może sugerować stabilną sytuację demograficzną w tym roku.

W 2020 roku nastąpił znaczący spadek, przyrost naturalny wyniósł -1,90. To może być efektem różnych czynników, takich jak pandemia COVID-19, która miała wpływ na zdrowie, styl życia oraz zjawiska społeczne, które mogły przyczynić się do wzrostu liczby zgonów lub spadku urodzeń.

W 2021 roku przyrost naturalny pogorszył się jeszcze bardziej, osiągając wartość -3,54. Taki trend może wskazywać na kontynuację negatywnych skutków pandemii lub pogarszającej się sytuacji demograficznej.

Rok 2022 przyniósł lekką poprawę, przyrost naturalny wyniósł -2,01. Choć nadal jest to wartość ujemna, wskazuje na zmniejszenie tempa spadku w porównaniu do 2021 roku.

W 2023 roku sytuacja nie zmieniła się znacząco, przyrost naturalny wyniósł -2,05. Utrzymuje się zatem trend ujemny.

Tabela nr 3 Przyrost naturalny na 1000 ludności w powiecie kieleckim w latach 2019-2023

Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
0,71	- 1,90	-3,54	-2,01	-2,05

(Źródło: GUS)

W tabeli nr 4 zauważalne jest, że w roku 2020 nastąpił znaczący spadek migracji ludności na 1000 mieszkańców w powiecie kieleckim do 0,9. Mogło to być związane z pandemią COVID-19 oraz ograniczeniami w podróżowaniu. Natomiast w 2021 r. saldo znowu wzrosło do 2,2, co sugerowało, że po przestojach związanych z pandemią ludzie wracali do normalności i migracje zaczęły się nasilać. Rok 2022 przyniósł najwyższy wynik 2,6, co może sugerować, że powiat kielecki był atrakcyjnym miejscem do osiedlenia się. W roku 2023 saldo migracji zmniejszyło się do 1,6, co może wskazywać na pewne trudności lub zmiany w trendach migracyjnych po wcześniejszych latach wzrostu. Mogły mieć tutaj wpływ czynniki ekonomiczne, socjalne i polityczne. Miejsca mogą się w różny sposób przyczyniać do przyciągania lub zniechęcania imigrantów, co warto brać pod uwagę przy interpretacji danych. Podsumowując, dane dotyczące migracji w powiecie kieleckim w latach 2019–2023 pokazują zmienność sald migracyjnych, które ma swoje korzenie w różnych okolicznościach lokalnych i globalnych, w tym pandemii COVID-19. Przyszłe analizy powinny uwzględnić nie tylko liczby, ale także kontekst społeczno-ekonomiczny, w którym te zmiany zachodzą.

Tabela nr 4 Saldo migracji wew. i zagranicznej na pobyt stały na 1000 ludności w powiecie kieleckim w latach 2019-2023

Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
2,1	0,9	2,2	2,6	1,6

(Źródło: GUS)

Według danych uzyskanych ze Świętokrzyskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ w Kielcach liczba leczonych mieszkańców powiatu kieleckiego w placówkach świadczeniodawców realizujących umowy w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień wynosiła:

Tabela nr 5 Liczba leczonych psychiatrycznie mieszkańców powiatu kieleckiego 2019-2023

Rok	Leczenie ambulatoryjne w tym na oddziałach dziennych	Leczenie stacjonarne	Liczba leczonych ogółem
2019	7 508	2 143	9 103
2020	7 003	1 514	8 105
2021	7 555	1 538	8 711
2022	7 786	1 572	8 939
2023	7 960	1 550	9 036

(Źródło: opracowanie Narodowego Funduszu Zdrowia Świętokrzyskiego Oddziału Wojewódzkiego w Kielcach)

Wartości leczenia stacjonarnego zmniejszyły się z 2 143 w 2019 roku do 1 514 w 2020 roku, a następnie stopniowo rosły, z wyjątkiem spadku w 2023 roku (1 550). Ogólnie, stan w 2023 roku jest znacznie gorszy od 2019 roku, co może sugerować problemy z dostępnością lub zmniejszeniem zasobów w systemie stacjonarnym.

W całym okresie objętym analizą można zauważyć ogólny wzrost liczby pacjentów leczonych psychiatrycznie w latach 2022-2023, co mogło być wynikiem różnych czynników, takich jak pandemia COVID-19, która miała wpływ na zdrowie, styl życia oraz zjawiska społeczne, ale również pozytywnym wskaźnikiem rosnącej świadomości zdrowia psychicznego i dostępu do leczenia.

Dane wskazują na dynamiczne zmiany w leczeniu psychiatrycznym w powiecie kieleckim z wyzwaniem w obszarze leczenia stacjonarnego, które wymagają szczególnej uwagi.

Z danych zawartych w tabeli nr 5 Powiatowego Zespołu Do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach wynika, że liczba orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia znacząco spadła w 2020 roku, co może być związane z pandemią COVID-19 oraz jej wpływem na funkcjonowanie instytucji odpowiedzialnych za wydawanie orzeczeń. W kolejnych latach zaobserwowano wzrost, osiągając najwyższy poziom w 2023 roku. Przyrost w ostatnim roku wyniósł 982 orzeczenia w porównaniu z rokiem 2022, co sugeruje zwiększone zainteresowanie lub potrzebę orzeczeń o stopniu niepełnosprawności.

W przypadku osób poniżej 16 roku życia również zauważalny jest spadek w latach 2019-2022. W tym przypadku liczba orzeczeń systematycznie malała, osiągając najniższy poziom w 2022 roku. Jednak w 2023 roku nastąpił znaczący wzrost liczby wydanych orzeczeń, co może wskazywać na zwiększone potrzeby wsparcia wśród młodszych osób z niepełnosprawnością. Całkowita liczba wydanych orzeczeń w powiecie kieleckim również wykazuje trend wzrostowy w ostatnich latach, co mogło być związane z pandemią COVID-19 oraz jej wpływem na funkcjonowanie instytucji odpowiedzialnych za wydawanie orzeczeń. Największy wzrost nastąpił pomiędzy 2022 a 2023 rokiem, gdy wydano o 1 184 orzeczenia więcej niż w roku poprzednim.

Tabela nr 6 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w powiecie kieleckim w latach 2019-2023

ROK	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 r.ż.)	5531	4 664	4 871	5 416	6 398
Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności (dla osób poniżej 16 r.ż.)	762	621	599	530	732
RAZEM:	6 293	5 285	5 470	5 946	7 130

(Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach)

Tabela nr 7 Liczba wydanych orzeczeń wg stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2023 dla powiatu kieleckiego

Stopień niepełnosprawności	Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Razem
Rok 2019	1 597	3 190	631	5 418
Rok 2020	1 345	2 834	475	4 654
Rok 2021	1 345	2 916	487	4 748
Rok 2022	1 530	3 338	425	5 293
Rok 2023	1 947	3 975	476	6 398

(Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach)

Analizując dane zawarte w tabeli nr 7 dotyczącej liczby wydanych orzeczeń według stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2023, możemy zauważyć kilka interesujących trendów.

W analizowanym okresie widoczny jest ogólny wzrost liczby wydanych orzeczeń dotyczących osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W 2019 roku wydano 5 418 orzeczeń, a w 2023 r. już 6 398. Ta tendencja wzrostowa sugeruje większe zainteresowanie oraz potrzebę formalizacji statusu osób z niepełnosprawnościami.

Z danych wynika, że liczba orzeczeń z przyznaniem stopnia znacznego wykazuje tendencję wzrostową od roku 2022, osiągając najwyższy poziom w roku 2023. Wyraźny spadek w 2020 roku może być związany z pandemią COVID-19, co mogło wpłynąć na mniejszą liczbę wydawanych orzeczeń.

Warto zauważyć, że stopień umiarkowany ma największą liczbę orzeczeń w każdym z analizowanych lat. Wzrost w latach 2022 i 2023 wskazuje na rosnącą potrzebę przyznawania orzeczeń dla tej grupy osób.

Orzeczenia z przyznanym stopniem lekkim prezentują największe fluktuacje, jednak ogólnie liczba orzeczeń w tej kategorii pozostaje relatywnie niska w porównaniu do pozostałych kategorii. Największy spadek wystąpił w 2020 roku, co może być podobnie skutkiem pandemii. Na podstawie analizy danych zauważalne są następujące wnioski. W ciągu pięciu lat liczba wydawanych orzeczeń wzrosła, co może świadczyć o rosnącej świadomości i potrzebach osób z niepełnosprawnościami.

W każdym roku najwięcej orzeczeń dotyczyło stopnia umiarkowanego niepełnosprawności, co może sugerować, że to najczęściej występujący stopień w społeczeństwie.

Stopień lekki wykazuje znaczne wahania, co może być związane z różnymi czynnikami, takimi jak zmiany w przepisach lub różnicy w zgłaszaniu przypadków.

Analizując dane z przedstawionych tabel: 8.1., 8.2., 9.1., 9.2., dotyczących liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w powiecie kieleckim w latach 2019 i 2023, można wyciągnąć kilka istotnych wniosków.

W 2019 roku w przypadku osób powyżej 16 roku życia wydano 5419 orzeczeń, natomiast w 2023 roku liczba ta wzrosła do 6398. To oznacza wzrost o około 16,2%.

Natomiast w przypadku osób poniżej 16 roku życia w 2019 roku wydano 647 orzeczeń, a w 2023 roku 638, co wskazuje na niewielki spadek o około 1,4%.

Dla osób powyżej 16 r.ż. w 2019 roku największą grupą były osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (3191 orzeczeń), co odpowiada 58,9% wszystkich orzeczeń. W 2023 roku również największą grupę stanowią osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (3975 orzeczeń), co stanowi 62% wszystkich orzeczeń.

Odnotowano duży wzrost w kategorii „uproszczenia narządu ruchu” (05-R) – z 2 208 orzeczeń w 2019 r. do 2785 w 2023 r.

W grupie wiekowej 41-60 lat, która w 2019 roku 2137 orzeczeń, widoczny jest wzrost w 2023 roku do 2473 orzeczeń.

Natomiast w grupie wiekowej 60+ zauważalny wzrost z 2302 do 2959 orzeczeń również sugeruje starzenie się społeczeństwa.

W obu porównywalnych latach liczba przyznaných orzeczeń kobiet przewyższała liczbę orzeczeń mężczyzn. W 2019 roku wydano 2822 orzeczenia dla kobiet i 2597 dla mężczyzn, natomiast w 2023 roku 3371 orzeczeń dla kobiet i 3027 dla mężczyzn.

Osoby z wykształceniem zasadniczym oraz średnim dominują w obu latach, co może wskazywać na niższy poziom wykształcenia wśród osób z orzeczeniami o niepełnosprawności. Wzrosła liczba osób zatrudnionych, które mają przyznane orzeczenia w 2023 roku, co może sugerować, że więcej osób niepełnosprawnych znalazło pracę w porównaniu z 2019 rokiem.

Analizując dane, można zauważyć, że liczba orzeczeń o niepełnosprawności wzrosła, szczególnie w grupach wiekowych starszych. Utrzymuje się tendencja przewagi liczby orzeczeń dla kobiet nad mężczyznami oraz dominacja osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Ponadto zarówno w roku 2019 jak i w roku 2023 zaburzenia psychiczne (02-P) „choroby psychiczne” są jedną z głównych przyczyn wydawanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności/orzeczeń o niepełnosprawności, obniżenia dobrostanu jednostki i jej

otoczenia, skrócenia długości życia m.in. poprzez próby samobójcze i zaniedbane choroby współistniejące. Zapotrzebowanie na świadczenia zdrowotne i opieki społecznej oraz gotowość do podjęcia leczenia wzrasta, co przy umożliwieniu ich uzyskania może skutkować lepszym funkcjonowaniem mieszkańców powiatu kieleckiego w obrębie rodzinnym, społecznym i zawodowym.

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

Tabela nr 8.1. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia w 2019 roku (osoby powyżej 16 r.ż)

Symbole	STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				WIEK				PŁEĆ		mniej niż podstawowe	WYKSZTAŁCENIE				ZATRUDNIENIE	
	znaczny	umiarkowany	lekki	razem	16-25	26-40	41-60	60+	K	M		podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	TAK	NIE
01-U	27	42	0	69	24	36	6	3	23	46	31	27	10	1	0	1	68
02-P	117	298	100	515	69	110	205	131	228	287	65	128	152	132	38	91	424
03-L	10	33	87	130	25	18	33	54	60	70	26	21	38	33	12	35	95
04-O	32	25	22	79	11	16	18	34	44	35	11	22	20	17	9	17	62
05-R	378	1580	250	2208	87	191	1097	833	1318	890	180	503	732	540	253	854	1354
06-E	6	38	6	50	18	14	17	1	22	28	8	12	15	12	3	11	39
07-S	259	440	77	776	15	35	199	527	317	459	102	292	223	116	43	112	664
08-T	103	90	15	208	21	26	73	88	84	124	22	47	64	52	23	42	166
09-M	152	156	14	322	8	28	151	135	221	101	34	59	89	85	55	94	228
10-N	409	302	22	733	52	58	235	388	337	396	96	215	223	135	64	117	616
11-I	100	175	36	311	48	52	103	108	165	146	55	61	68	83	44	98	213
12-C	4	12	2	18	18	0	0	0	3	15	9	6	1	2	0	0	18
RAZEM	1597	3191	631	5419	396	584	2137	2302	2822	2597	639	1393	1635	1208	544	1472	3947

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach za 2019 rok

Objaśnienia:

01-U upośledzenie umysłowe

02-P choroby psychiczne

03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu

04-O choroby narządu wzroku

05-R upośledzenia narządu ruchu

06-E epilepsja

07-S choroby układów oddechowego i krążenia

08-T choroby układu pokarmowego

09-M choroby układu moczowo-płciowego

10-N choroby neurologiczne

11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego

12 – C – całościowe zaburzenia rozwojowe

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

Tabela nr 8.2. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku i płci w 2019 roku (osoby przed 16 rokiem życia)

Przyczyny niepełnosprawności	Razem liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
		0 -3 lat	4-7 lat	8-16 lat	K	M
01-U	12	0	2	10	5	7
02-P	44	0	8	36	9	35
03-L	42	10	8	24	23	19
04-O	24	3	5	16	16	8
05-R	37	5	5	27	25	12
06-E	45	6	13	26	15	30
07-S	143	37	54	52	46	97
08-T	16	3	3	10	5	11
09-M	26	8	7	11	10	16
10-N	68	26	17	25	28	40
11-I	75	12	25	38	38	37
12 – C	115	10	47	58	19	96
RAZEM	647	120	194	333	239	408

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach za rok 2019

Objaśnienia:

01-U upośledzenie umysłowe

02-P choroby psychiczne

03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu

04-O choroby narządu wzroku

05-R upośledzenia narządu ruchu

06-E epilepsja

07-S choroby układów oddechowego i krążenia

08-T choroby układu pokarmowego

09-M choroby układu moczowo-płciowego

10-N choroby neurologiczne

11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego

12 – C – całościowe zaburzenia rozwojowe

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

Tabela nr 9.1. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia w 2023 roku (osoby powyżej 16 r.ż.)

Symbole	STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				WIEK				PŁEĆ		WYKSZTAŁCENIE					ZATRUDNIENIE	
	znaczny	umiarkowany	lekki	razem	1-25	26-40	41-60	60+	K	M	mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	TAK	NIE
01-U	40	39	1	80	33	28	16	3	28	52	28	37	14	1	0	2	78
02-P	224	388	105	717	52	160	237	268	368	349	54	208	186	188	81	132	585
03-L	12	49	87	148	12	22	39	75	74	74	6	35	49	38	20	46	102
04-O	29	45	24	98	14	15	26	43	48	50	7	23	25	30	13	22	76
05-R	462	2 210	113	2 785	71	191	1 365	1 158	1 697	1 088	129	542	931	758	425	1 143	1 642
06-E	4	60	1	65	20	19	23	3	32	33	7	14	16	20	8	27	38
07-S	270	424	71	765	25	30	201	509	277	488	46	230	256	176	57	161	604
08-T	128	79	12	219	10	19	85	105	91	128	9	59	80	47	24	47	172
09-M	204	171	16	391	3	28	156	204	237	154	22	56	143	118	52	116	275
10-N	444	305	5	754	22	44	217	471	360	394	60	229	232	152	81	132	622
11-I	107	158	39	304	40	36	108	120	146	158	18	67	81	82	56	93	211
12-C	23	47	2	72	61	11	0	0	13	59	16	26	6	23	1	4	684
RAZEM	1 947	3 975	476	6 398	363	603	2 473	2 959	3 371	3 027	402	1 526	2 019	1 633	818	1 925	5 089

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach za 2023 rok

Objaśnienia:

01-U upośledzenie umysłowe

02-P choroby psychiczne

03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu

04-O choroby narządu wzroku

05-R upośledzenia narządu ruchu

06-E epilepsja

07-S choroby układów oddechowego i krążenia

08-T choroby układu pokarmowego

09-M choroby układu moczowo-płciowego

10-N choroby neurologiczne

11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego

12 – C – całościowe zaburzenia rozwojowe

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

Tabela nr 9.2. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku i płci w 2023 roku (osoby przed 16 rokiem życia)

Przyczyny niepełnosprawności	Razem liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
		0 -3 lat	4-7 lat	8-16 lat	K	M
01-U	21	0	0	21	9	12
02-P	28	0	3	25	12	16
03-L	39	13	14	12	11	28
04-O	19	4	3	12	12	7
05-R	35	9	2	24	22	13
06-E	34	7	10	17	14	20
07-S	67	14	26	27	24	43
08-T	12	4	4	4	3	9
09-M	15	8	5	2	8	7
10-N	58	14	19	25	20	38
11-I	67	14	17	36	35	32
12 – C	243	23	88	132	67	176
RAZEM	638	110	191	337	237	401

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach za rok 2023

Objaśnienia:

01-U upośledzenie umysłowe

02-P choroby psychiczne

03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu

04-O choroby narządu wzroku

05-R upośledzenia narządu ruchu

06-E epilepsja

07-S choroby układów oddechowego i krążenia

08-T choroby układu pokarmowego

09-M choroby układu moczowo-płciowego

10-N choroby neurologiczne

11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego

12 – C – całościowe zaburzenia rozwojowe

Z analizy tabeli nr 10 dotyczącej osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach w latach 2019-2023 zauważa się zmieniającą się sytuację na rynku pracy. W latach 2019-2023 nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych z 7718 do 4315, co wskazuje na wyraźny trend spadkowy. To może sugerować poprawę sytuacji na rynku pracy w tym okresie. Liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnością wykazuje pewne wahania, ale generalnie oscyluje w okolicach 300-350 osób rocznie. Warto zauważyć, że w 2023 roku liczba ta wzrosła do 351, co może wskazywać na rosnące problemy z zatrudnieniem tej grupy. Procentowy udział osób bezrobotnych z niepełnosprawnością wzrastał z 4,61% w 2019 roku do 8,13% w 2023 roku, co jest istotnym wskaźnikiem. Wzrastający odsetek osób z niepełnosprawnością wśród ogółu bezrobotnych może sugerować, że ta grupa napotyka większe trudności w znalezieniu pracy, co może być wynikiem barier na rynku pracy. Liczba osób poszukujących pracy również spada z 133 w 2019 roku do 74 w 2023 roku. To wskazuje na ogólny spadek aktywności osób poszukujących pracy, co może być efektem poprawy sytuacji na rynku pracy lub zaniechaniu poszukiwania zatrudnienia przez niektóre osoby. Liczba osób poszukujących pracy z niepełnosprawnością również spada, ale ich odsetek z całkowitej liczby osób poszukujących pracy wykazuje zmienność. W 2023 roku osiągnął on 43,24%, co może sugerować, że osoby te są bardziej aktywne w poszukiwaniu pracy niż osoby bez niepełnosprawności, mimo utrzymujących się trudności.

Tabela obrazuje poprawę ogólnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach w latach 2019-2023, z zauważalnym spadkiem liczby osób bezrobotnych. Jednakże, rosnący procent osób bezrobotnych z niepełnosprawnością oraz spadek liczby osób poszukujących pracy wskazują na potrzebę dalszego wsparcia i działań na rzecz integracji osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy.

Tabela nr 10 Liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach w latach 2019-2023 z podziałem na osoby bezrobotne oraz osoby poszukujące pracy

Osoby zarejestrowane wg stanu na koniec grudnia	Rok				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób bezrobotnych	7718	7051	5499	4418	4315
Osoby bezrobotne z niepełnosprawnością	356	294	322	311	351
% bezrobotnych z niepełnosprawnością	4,61%	4,17%	5,86%	7,04%	8,13%
Liczba osób poszukujących pracy	133	117	95	87	74
Osoby poszukujące pracy z niepełnosprawnością	50	42	41	32	32
% poszukujących pracy z niepełnosprawnością	37,59%	35,90%	43,16%	36,78%	43,24%

(Źródło: informacje pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach)

Dominującą grupą wśród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy stanowią osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, co przedstawia *tabela nr 11*.

Należy zauważyć, że na przestrzeni lat zawartych w opisywanej tabeli bezrobotne osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi jak i osoby poszukujące pracy posiadają umiarkowany stopień niepełnosprawności.

Tabela nr 11 Liczba osób niepełnosprawnych oraz osób z zaburzeniami psychicznymi zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach w latach 2019-2023 z podziałem na osoby bezrobotne oraz osoby poszukujące pracy

Stopień niepełnosprawności/ Dysfunkcje		Stan na koniec grudnia									
		2019		2020		2021		2022		2023	
		B	P	B	P	B	P	B	P	B	P
Lekki	Osoby niepełnosprawne	188	4	138	6	143	7	124	3	129	4
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi	15	1	11	2	13	2	20	1	22	1
Umiarko- wany	Osoby niepełnosprawne	163	39	153	32	172	30	187	26	217	27
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi	5	6	5	6	11	5	10	4	5	8
Znaczny	Osoby niepełnosprawne	5	7	3	4	7	4	0	3	5	1
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi	0	1	0	1	1	2	0	1	0	0
RAZEM		434		361		397		379		419	

(Źródło: informacje pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach)

Oznaczenie w tabeli:

B- osoby bezrobotne

P-osoby poszukujące pracy

W 2023 r. na podstawie informacji pozyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach wśród osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi z lekkim stopniem niepełnosprawności zarejestrowano najwyższą liczbę osób bezrobotnych w stosunku do lat poprzednich, co również przedstawia *tabela nr 9*.

Tabela nr 12 przedstawia dane dotyczące liczby osób bezrobotnych niepełnosprawnych oraz osób z zaburzeniami psychicznymi, które skorzystały z różnych form wsparcia w latach 2019-2023.

Na podstawie dostępnych danych zaobserwowano, że:

Szkolenia

- Osoby niepełnosprawne: W 2019 roku liczba osób korzystających z szkoleń wyniosła 21, zaś w kolejnych latach liczba ta oscylowała wokół 30, z lekkim spadkiem do 16 w 2023 roku. To wskazuje na dużą popularność tego rodzaju wsparcia w tej grupie.
- Osoby z zaburzeniami psychicznymi: Liczba osób korzystających z szkoleń wzrasta z jednego (2020) do dwóch (2021), a potem znowu spada. Tak jak w poprzednich formach wsparcia, wskazuje to na niskie zainteresowanie lub dostępność dla tej grupy.

Staże

- Osoby niepełnosprawne: Liczba staży wśród osób niepełnosprawnych oscyluje w latach 2019-2023, osiągając maksymalnie 33 w 2019 roku, gdzie niewielka liczba staży była realizowana w latach następnych (z najniższą w 2023 roku - 15).
- Osoby z zaburzeniami psychicznymi: Zauważalny wzrost korzystających od 2 osób w 2019 roku do 5 w 2020 roku, potem znów spadek do 2 osób w 2021 i 1 osoba w 2023, co może sugerować niestabilność wsparcia.

Dane zawarte w tabeli nr 12 wskazują różnice w dostępności i popularności różnych form wsparcia wśród osób niepełnosprawnych i osób z zaburzeniami psychicznymi. Osoby niepełnosprawne korzystają z większej liczby programów wsparcia, które z biegiem lat wykazują różne tendencje. Osoby z zaburzeniami psychicznymi natomiast mają znacznie ograniczoną aktywność i dostęp do wsparcia, co może świadczyć o ich trudnej sytuacji na rynku pracy oraz o niskiej dostępności odpowiednich programów wsparcia.

Tabela nr 12 Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych oraz osób z zaburzeniami psychicznymi skierowanych przez Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach na poszczególne formy wsparcia w latach 2019-2023

Forma wsparcia	Dysfunkcje	Rok				
		2019	2020	2021	2022	2023
Prace interwencyjne	Osoby niepełnosprawne	12	8	9	11	13
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi	3	0	1	0	1
Roboty publiczne	Osoby niepełnosprawne	3	4	2	8	1
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0
Szkolenia	Osoby niepełnosprawne	21-B	7 -B 1 -P	32-B 4 -P	17 -B 3 - P	16 -B 4 -P
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi	0	1 -P	2- B	1 -P	1 -P
Staże	Osoby niepełnosprawne	33-B 7-P	21 -B 3-P	30 -B 4 -P	27-B 7-P	15-B 6- P
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi	2-B 1-P	2--B	5-B 3-P	2-B 2-P	3-B 1-P
Prace społeczne użyteczne	Osoby niepełnosprawne	9	0	0	0	0
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi	1	0	0	0	0
Osoby wyrejestrowane z ewidencji PUP podjęciem działalności gospodarczej finansowanej ze środków PFRON	Osoby niepełnosprawne	7	9	17	10	6
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0

Działalność gospodarcza wypłacona przez Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach	Osoby niepełnosprawne	1	5	6	3	0
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi	0	1	0	0	0
Bon na zasiedlenie	Osoby niepełnosprawne	1	0	2	1	2
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0
Na miejscach pracy refundowanych ze środków FP	Osoby niepełnosprawne	4	4	3	3	9
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0

(Źródło: informacje pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach)

Oznaczenie w tabeli:

B- osoby bezrobotne

P-osoby poszukujące pracy

Na podstawie informacji zaczerpniętych z Departament Rynku Pracy Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii, Indywidualny Plan Działania (IPD), to plan działań obejmujących podstawowe usługi rynku pracy wspierane instrumentami rynku pracy w celu zatrudnienia bezrobotnego lub poszukującego pracy. Pomoc udzielana przez powiatowy urząd pracy w ramach IPD jest dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości bezrobotnego, z uwzględnieniem wykształcenia, doświadczenia zawodowego oraz możliwości podjęcia pracy lub działalności gospodarczej. IPD przygotowany jest przez doradcę zawodowego we współpracy z bezrobotnym lub poszukującym pracy.

W 2023 r. w tabeli nr 13 widać, że liczba osób niepełnosprawnych, które rozpoczęły Indywidualne Plany Działania, spadła w porównaniu do 2021, co może sugerować zmiany w polityce wsparcia czy innych czynników zewnętrznych.

W obu tabelach (tabela nr 13 i 14) widać trend wzrostowy w liczbie osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2023 roku ten odsetek wynosi 41 osób z zaburzeniami psychicznymi na 430 ogółem (9,53 % w tabeli nr 13 i 9,77 % w tabeli nr 14), co stanowi największy udział w tych latach.

Wartości procentowe udziału osób z zaburzeniami psychicznymi w ogóle osób niepełnosprawnych wzrastają z roku na rok, co wskazuje na coraz większą reprezentację tej grupy w ramach podejmowanych działań przez Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach.

Ogólnie rzecz biorąc, w latach 2019-2023 widać wyraźny wzrost liczby osób z zaburzeniami psychicznymi wśród ogółu osób niepełnosprawnych. Zmiany te mogą być rezultatem lepszego dostępu do diagnostyki i wsparcia, jak również rosnącej akceptacji społecznej dla osób z problemami psychicznymi jak i wynikiem pandemii COVID-19, co mogło wpłynąć na większą liczbę niniejszych osób.

Dodatkowo, wahania w ogólnej liczbie osób niepełnosprawnych mogą być wynikiem różnych czynników społecznych, ekonomicznych oraz zmian w polityce zatrudnienia.

Wzrost procentowego udziału osób z zaburzeniami psychicznymi także może wskazywać na potrzeby w zakresie dostosowania programów wsparcia oraz polityki zatrudnienia skierowanej do tej grupy.

Tabela nr 13 Liczba rozpoczętych Indywidualnych Planów Działania dla osób niepełnosprawnych w tym z dysfunkcją psychiczną w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach w latach 2019-2023

Rok	Niepełnosprawni	Niepełnosprawni z zaburzeniami psychicznymi	% udział osób z zaburzeniami psychicznymi do ogółu osób niepełnosprawnych
2019	533	27	5,07 %
2020	395	28	7,09%
2021	480	35	7,29%
2022	442	36	8,14%
2023	430	41	9,53%

(Źródło: informacje pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach)

Tabela nr 14 Liczba osób niepełnosprawnych w tym z zaburzeniami psychicznymi, która rozpoczęła Indywidualne Plany Działania w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach w latach 2019-2023

Rok	Niepełnosprawni	Niepełnosprawni z zaburzeniami psychicznymi	% udział osób z zaburzeniami psychicznymi do ogółu osób niepełnosprawnych
2020	381	27	7,09%
2021	450	33	7,33%
2022	416	35	8,41%
2023	399	39	9,77%

(Źródło: informacje pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach)

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach wynika, że w latach 2019 - 2023 mieszkańcom powiatu kieleckiego udzielono 9162 porady psychologiczne, w tym indywidualne i telefoniczne.

Tabela nr 15 Liczba porad psychologicznych udzielonych indywidualnie i/lub telefonicznie w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach w latach 2019-2023

Forma wsparcia	Rok				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba porad psychologicznych w tym indywidualne i/lub telefoniczne	1552	1248	1705	2151	2506

(Źródło: informacje pozyskane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach)

Analizując dane zawarte w tabeli nr 15 dotyczące udzielonych porad psychologicznych w powiecie kieleckim w latach 2019-2023, możemy zauważyć, że w ciągu pięciu lat liczba udzielonych porad psychologicznych wykazuje stały wzrost z każdego roku. Łącznie udzielono 9162 porad, co wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na tego typu wsparcie.

Największy wzrost liczby porad wystąpił w latach 2022-2023, gdzie liczba porad wzrosła o 355 w porównaniu do 2022 roku. Może to wskazywać na zwiększone zapotrzebowanie na usługi psychologiczne, które mogą być wynikiem czynników społecznych, ekonomicznych lub wpływu wydarzeń zewnętrznych, takich jak pandemia COVID-19.

Rosnące zapotrzebowanie na porady psychologiczne w powiecie kieleckim może być efektem wzrastającej świadomości zdrowia psychicznego oraz potrzeby wsparcia w trudnych czasach.

Z informacji pozyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach najczęściej sygnalizowanym problemem porad były sytuacje kryzysowe wynikające z bezradności wobec problemów wychowawczych, trudności z dorastającymi dziećmi, trudności dzieci w nauce, agresja, nadpobudliwość, kłopoty z koncentracją, zaburzenia rozwojowe i zaburzenia zachowania, obniżone poczucie własnej wartości i niski poziom samoakceptacji. Kolejna grupa petentów to osoby z cechami zaburzeń depresyjnych, ze skłonnościami do działań impulsywnych prowadzących zwykle do konfliktów z otoczeniem, z długotrwałymi trudnościami i problemami w prawidłowym funkcjonowaniu społecznym i zawodowym. Częstymi problemami zgłaszanymi do psychologa są również trudności w życiu codziennym wynikające z zaburzeń emocjonalnych. Po pomoc zgłaszają się również osoby, których członkowie rodzin wykazują zaburzenia osobowości oraz będące w kryzysie zdrowia psychicznego, przejawiające się niepokojem wynikającym z reakcji na stres i trudności adaptacyjne. Osoby te prezentują impulsywne zachowania często autodestrukcyjne z tendencjami do samouszkodzeń i myśli destrukcyjnych.

Duża część porad dotyczyła wsparcia rodzin znajdujących się w kryzysie małżeńskim, w trakcie rozwodu lub po przeżyciu rozstania.

W przypadku młodych osób często z porad psychologicznych korzystały osoby usamodzielniające się, przebywające wcześniej w rodzinach zastępczych. Spotkania te miały na celu wzmocnienie poczucia samostanowienia, wypracowania zdrowego poczucia własnej wartości, umiejętności podejmowania decyzji oraz kształtowania właściwych relacji interpersonalnych.

Analizując dane z tabeli nr 16 dotyczącej liczby udzielanych porad w Powiatowych Poradniach Psychologiczno-Pedagogicznych w Bodzentynie, Chmielniku oraz Piekoszowie w latach 2019-2023, można wyodrębnić kilka istotnych obserwacji. Poniższa tabela przedstawia różnorodne formy psychologicznej i pedagogicznej pomocy udzielanej przez poradnie, które obejmują badania (psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne), terapie (psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne), warsztaty oraz zajęcia z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia. Zauważalne jest to, że liczba udzielonych porad ogółem w 2019 roku wynosiła 4 029, w 2020 roku 2 781, w 2021 roku 2 382, w 2022 roku 3 157 a w 2023 roku 3 034. Widać, że ogólna liczba porad w 2020 i 2021 roku znacząco spadła, co może być wynikiem pandemii COVID-19 oraz związanych z nią ograniczeń.

Analizując poszczególne lata można zauważyć, że w:

- 2019: Najwyższa aktywność poradni. Wszystkie formy pomocy wykazywały wysokie wartości.

- 2020: Zmniejszenie liczby porad w szczególności w terapii logopedycznej, co może być związane z ograniczeniami wynikającymi z pandemii.
- 2021: Wciąż niskie wartości działalności, jednak wzrasta w kolejnych latach.
- 2022: Powrót do wyższych wartości, szczególnie w terapii logopedycznej oraz warsztatach dla nauczycieli, wychowawców i rodziców.
- 2023: Stabilizacja na poziomie roku 2022 z nieznacznym spadkiem w kilku obszarach.

Porównując formy pomocy zauważalne jest, że wartości w badaniach psychologicznych i pedagogicznych wydają się stabilne z tendencją spadkową w 2021 roku, ale znów wzrastają w kolejnych latach. Kolejno wartości wzrastają w terapii logopedycznej w 2020 roku dla poradni w Chmielniku wskazuje na potencjalne zapotrzebowanie. Natomiast w warsztatach notuje się wzrost zainteresowania oraz liczby uczestników w czasie późniejszym (2022-2023), co wskazuje na potrzebę wsparcia dla nauczycieli i rodziców.

Analizując liczbę wydanych opinii i orzeczeń notuje się wzrost wydawanych dokumentów w ostatnich latach, co sugeruje większe zaangażowanie poradni w procesy diagnostyczne. Różnice w liczbie wydawanych opinii i orzeczeń kształtują się w odniesieniu do 2023 roku, z najwyższymi wartościami w 2022 roku dla Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Piekoszowie.

Między 2019 a 2023 rokiem widać, że ogólna tendencja po okresie pandemii wykazuje powolny powrót na ścieżkę wzrostu działalności poradni. Istotnym jest, że mimo wahań w liczbie udzielanych porad, istnieje stałe zainteresowanie różnorodnymi formami wsparcia dla dzieci i młodzieży.

Tabela nr 16 Liczba udzielanych porad Powiatowych Poradniach Psychologiczno-Pedagogicznych dla mieszkańców powiatu kieleckiego w latach 2019-2023

Rok	L.p.	Rodzaj udzielonej porady	Powiatowa Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Bodzentynie	Powiatowa Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Chmielniku	Powiatowa Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Piekoszowie	RAZEM
2019	1.	Badanie psychologiczne	559	704	548	12 706
	2.	Badanie pedagogiczne	449	538	634	
	3.	Badanie logopedyczne	273	171	349	
	4.	Terapia psychologiczna	8	34	9	
	5.	Terapia pedagogiczna	12	25	17	
	6.	Terapia logopedyczna	287	173	184	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

	7.	Warsztaty dla nauczycieli, wychowawców oraz rodziców	639	628	212	
	8.	Zajęcia z zakresu profilaktyk i promocji zdrowia dla uczniów	608	1 355	504	
	9.	Terapia EEG-Biofeedback, integracji sensorycznej	60	289	160	
	10.	Badania profilaktyczne, przesiewowe 5 i 6 latków wzroku, słuchu, mowy, ryzyka dysleksji	589	342	402	
	11.	Badania związane z wyborem kierunku kształcenia	0	284	66	
	12.	Ilość wydanych opinii	373	279	423	
	13.	Ilość wydanych orzeczeń	172	151	196	
	14.	SUMA:	4 029	4 973	3 704	
2020	15.	Badanie psychologiczne	407	562	450	11 925
	16.	Badanie pedagogiczne	341	556	721	
	17.	Badanie logopedyczne	189	80	314	
	18.	Terapia psychologiczna	25	40	35	
	19.	Terapia pedagogiczna	22	7	46	
	20.	Terapia logopedyczna	265	1 596	472	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

	21.	Warsztaty dla nauczycieli, wychowawców oraz rodziców	320	534	235	
	22.	Zajęcia z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia dla uczniów	348	1 149	249	
	23.	Badania profilaktyczne, przesiewowe wzroku, słuchu, mowy, ryzyka dysleksji 5 i 6 latków	383	579	420	
	24.	Terapia EEG-Biofeedback	72	118	85	
	25.	Ilość wydanych opinii	311	258	312	
	26.	Ilość wydanych orzeczeń	98	130	196	
	27.	SUMA:	2 781	5 609	3 535	
2021	28.	Badanie psychologiczne	252	585	507	10 460
	29.	Badanie pedagogiczne	206	562	790	
	30.	Badanie logopedyczne	198	111	486	
	31.	Terapia Psychologiczna	28	30	65	
	32.	Terapia pedagogiczna	27	55	37	
	33.	Terapia logopedyczna	490	1 421	345	
	34.	Warsztaty dla nauczycieli, wychowawców oraz rodziców	113	205	312	
	35.	Zajęcia z zakresu profilaktyki i promocji	318	269	678	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

		zdrowia dla uczniów				
	36.	Badania profilaktyczne, przesiewowe wzroku, słuchu, mowy, ryzyka dysleksji 5 i 6 latków	174	359	133	
	37.	Terapia EEG-Biofeedback,	12	73	29	
	38.	Ilość wydanych opinii	383	280	402	
	39.	Ilość wydanych orzeczeń	181	118	226	
	40.	SUMA:	2 382	4 068	4 010	
2022	41.	Badanie psychologiczne	471	497	607	12 101
	42.	Badanie Pedagogiczne	419	520	792	
	43.	Badanie logopedyczne	114	108	487	
	44.	Terapia Psychologiczna	21	30	24	
	45.	Terapia pedagogiczna	24	43	33	
	46.	Terapia logopedyczna	365	1 516	427	
	47.	Warsztaty dla nauczycieli, wychowawców oraz rodziców	86	277	342	
	48.	Zajęcia z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia dla uczniów	820	682	766	
	49.	Badania profilaktyczne, przesiewowe wzroku, słuchu, mowy, ryzyka	185	400	133	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

		dysleksji 5 i 6 latków				
	50.	Terapia EEG-Biofeedback,	64	120	84	
	51.	Ilość wydanych opinii	416	247	468	
	52.	Ilość wydanych orzeczeń	172	113	228	
	53.	SUMA:	3 157	4 553	4 391	
2023	54.	Badanie psychologiczne	543	450	656	11 711
	55.	Badanie Pedagogiczne	549	575	757	
	56.	Badanie logopedyczne	83	113	431	
	57.	Terapia Psychologiczna	54	63	36	
	58.	Terapia pedagogiczna	28	55	35	
	59.	Terapia logopedyczna	273	1 719	270	
	60.	Warsztaty dla nauczycieli, wychowawców oraz rodziców	165	128	257	
	61.	Zajęcia z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia dla uczniów	438	1 173	237	
	62.	Badania profilaktyczne, przesiewowe wzroku, słuchu, mowy, ryzyka dysleksji 5 i 6 latków	232	362	123	
	63.	Terapia EEG-Biofeedback,	30	118	20	
	64.	Ilość wydanych opinii	443	318	388	

65.	Ilość wydanych orzeczeń	196	182	211	
66.	SUMA	3 034	5 256	3 421	
Ogółem: 58903					

(Źródło: dane pozyskane z Powiatowych Poradni Psychologiczno- Pedagogicznych powiatu kieleckiego)

1.2. Identyfikacja grup ryzyka

Na terenie powiatu kieleckiego grupy ryzyka mogą być określane na różne sposoby, zależnie od kontekstu i obszaru problematyki. W przypadku problemów psychicznych, do grup ryzyka zalicza się często:

1. Dzieci i młodzież - osoby w okresie dojrzewania są szczególnie narażone na problemy psychiczne związane z zmianami hormonalnymi, presją społeczną, problemami szkolnymi oraz trudnościami w budowaniu relacji z rówieśnikami.
2. Osoby starsze - starsze osoby mogą doświadczać samotności, izolacji społecznej, utraty zdolności do samodzielnej egzystencji czy też chorób przewlekłych, co może wpływać negatywnie na ich stan psychiczny.
3. Osoby z niepełnosprawnościami - osoby z niepełnosprawnościami mogą mieć utrudniony dostęp do wsparcia psychologicznego oraz do podjęcia pracy, co może prowadzić do problemów psychicznych, takich jak depresja czy stres.
4. Osoby bezrobotne - utrata pracy może prowadzić do poczucia bezwartościowości, utraty poczucia celu życiowego i przedłużającego się stresu, co z kolei może przyczynić się do problemów psychicznych.
5. Osoby z niskimi dochodami - brak środków finansowych może wpływać na ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej i wsparcia psychologicznego, co może pogłębiać problemy psychiczne i prowadzić do większego narażenia na zaburzenia psychiczne.

Ważne jest, aby grupy ryzyka były identyfikowane i objęte odpowiednią opieką i wsparciem psychologicznym, aby zapobiegać powstawaniu problemów psychicznych oraz zapewniać odpowiednią pomoc osobom już zmagającym się z takimi problemami.

II. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO NA TERENIE POWIATU KIELECKIEGO

2.1. W zakresie służby zdrowia

2.1.1. Stacjonarna opieka medyczna nad osobami chorymi psychicznie

Na terenie powiatu kieleckiego usytuowane jest *Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy*, które jest samodzielnym publicznym specjalistycznym zakładem opieki zdrowotnej realizującym ambulatoryjne i stacjonarne świadczenia medyczne w zakresie psychiatrii, neurologii oraz terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia.

W zakresie świadczeń Centrum dysponuje następującymi oddziałami :

- ✓ Oddział Psychiatrii Sądowej o Podstawowym Zabezpieczeniu- 65 łóżek,
- ✓ Oddział Psychiatryczny A2- 61 łóżek,
- ✓ Oddział Psychiatryczny B- 123 łóżka,
- ✓ I Klinika Psychiatrii - 112 łóżek,
- ✓ Oddział Psychiatryczny- 42 łóżka,
- ✓ Oddział Psychogeriatryczny- 52 łóżka.

Do zadań oddziałów należy m.in.:

- diagnostyka i leczenie farmakologiczne oraz psychoterapeutyczne zaburzeń psychicznych,
- terapia zajęciowa psychicznie chorych,
- edukacja/psychoedukacja pacjentów i/lub ich rodzin,
- promocja zdrowia psychicznego,
- stosowanie zabiegów rehabilitacyjnych,
- współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w rejonie leczenia,
- konsultowanie chorych z innych oddziałów,
- wykonywanie konsultacji specjalistycznych oraz badań specjalistycznych,
- sprawowanie opieki pielęgnacyjnej nad pacjentami,
- szkolenie lekarzy i pielęgniarek w zakresie specjalności oddziału,
- prowadzenie dokumentacji medycznej,
- prowadzenie obserwacji sądowo-psychiatrycznych i wydawanie opinii sądowo-psychiatrycznych na polecenie sądów, prokuratury,
- leczenie detentów pozostających do dyspozycji sądów.

Oddziały udzielają świadczeń w systemie całodobowym.

W Kielcach przy ul. Kusocińskiego 59 znajdują się dodatkowo dwa oddziały:

- ✓ Oddział Psychiatryczny dla Dzieci-25 łóżek.

Do zadań oddziału m.in. należy:

- prowadzenie obserwacji i postępowania diagnostycznego,
- leczenie farmakologiczne oraz psychoterapeutyczne zaburzeń psychicznych,
- terapia zajęciowa psychicznie chorych i zaburzonych dzieci i młodzieży,
- przeprowadzanie badań psychologicznych, terapii indywidualnych z psychologiem, terapii rodzinnej oraz terapii grupowej w formie społeczności terapeutycznej,
- edukacja /psychoedukacja pacjentów i/ich rodzin,
- nauka pacjentów na etapie edukacji szkolnej,

- współpraca z Poradniami Psychologiczno-Pedagogicznymi, Placówkami Opiekuńczo-Wychowawczymi, Młodzieżowymi Ośrodkami Wychowawczymi i Socjoterapeutycznymi i innymi placówkami resocjalizacyjno-edukacyjno-wychowawczymi,
- wykonywanie konsultacji specjalistycznych i badań specjalistycznych,
- sprawowanie opieki pielęgnacyjnej nad pacjentami,
- szkolenie lekarzy i pielęgniarek w zakresie specjalności oddziału,
- prowadzenie dokumentacji medycznej,
- prowadzenie obserwacji sądowo-psychiatrycznych i wydawanie opinii sądowo-psychiatrycznych na polecenie sądów i prokuratury.

Oddział udziela świadczeń w systemie całodobowym.

Dzieci i młodzież podczas pobytu w Oddziale realizują obowiązek szkolny na wszystkich poziomach kształcenia (szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa). Nauczyciele dostosowują wymagania edukacyjne do indywidualnych możliwości psychofizycznych dziecka oraz zaleceń zawartych w orzeczeniach z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Do szkół macierzystych wysyłane są zaświadczenia z frekwencją oraz ocenami cząstkowymi uzyskanymi w trakcie pobytu dziecka (na zaświadczeniu nie podaje się nazwy oddziału). Szkoła zapewnia również zajęcia pozalekcyjne, które pełnią funkcję terapeutyczno-wychowawczą.

- ✓ Oddział Dzienny Psychiatryczny Ogólny- 41 miejsc.

Do zadań oddziału m.in. należy:

- diagnostyka i leczenie farmakologiczne oraz psychoterapeutyczne zaburzeń psychicznych,
- terapia zajęciowa psychicznie chorych,
- edukacja/psychoedukacja pacjentów i/lub ich rodzin,
- promocja zdrowia psychicznego,
- współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w rejonie leczenia,
- kontynuowanie leczenia szpitalnego i readaptacja osób z zaburzeniami psychicznymi wypisanych z oddziału całodobowego,
- sprawowanie opieki pielęgnacyjnej nad pacjentami,
- szkolenie lekarzy i pielęgniarek w zakresie specjalności oddziału,
- prowadzenie dokumentacji medycznej,
- prowadzenie obserwacji sądowo-psychiatrycznych i wydawanie opinii sądowo-psychiatrycznych na polecenie sądów, prokuratury,
- pomoc w przygotowaniu do podjęcia pracy w normalnych lub chronionych warunkach.

Oddział udziela świadczeń w systemie dziennym.

Na terenie powiatu kieleckiego funkcjonuje również Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współzależnienia z siedzibą w Kielcach przy ul. Kusocińskiego 59.

Ośrodek jest jednostką Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 15.12.20 Poradnia i Oddziały wchodzące w skład WOTUW -u, w sprawowaniu opieki nad uzależnionymi od alkoholu realizują:

- ✓ działania diagnostyczne w zakresie diagnozy nozologicznej i problemowej;
- ✓ programy korekcyjne dla osób spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie lub używających substancji psychoaktywnych oraz osób z zaburzeniami nawyków i popędów;
- ✓ programy psychoterapii uzależnień;
- ✓ programy psychoterapii zaburzeń funkcjonowania członków rodziny, które wynikają ze spożywania alkoholu lub używania innych substancji psychoaktywnych przez osoby bliskie,
- ✓ indywidualne świadczenia zapobiegawczo-lecznicze dla osób spożywających alkohol szkodliwie oraz uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin;
- ✓ indywidualne świadczenia rehabilitacyjne dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin;
- ✓ działania konsultacyjno-edukacyjne dla członków rodzin osób uzależnionych od alkoholu.

Do zadań Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia należy ponadto:

- ✓ monitorowanie funkcjonowania placówek leczenia uzależnienia od alkoholu w zakresie dostępności świadczeń stacjonarnych i całodobowych oraz ambulatoryjnych w sprawowaniu opieki nad uzależnionymi od alkoholu na terenie województwa;
- ✓ ocena jakości świadczeń stacjonarnych i całodobowych oraz ambulatoryjnych w sprawowaniu opieki nad uzależnionymi od alkoholu udzielanych na terenie województwa oraz przygotowanie wniosków i zaleceń w tym zakresie, w tym dotyczących podjęcia doskonalenia zawodowego pracowników placówek;
- ✓ opiniowanie wojewódzkich strategii i planów w zakresie zdrowia publicznego;
- ✓ udzielanie konsultacji podmiotom leczniczym prowadzącym placówki oraz innym podmiotom zajmującym się rozwiązywaniem problemów alkoholowych;
- ✓ prowadzenie działalności metodyczno-organizacyjnej w zakresie zbierania i opracowywania danych statystycznych dotyczących rozpowszechnienia uzależnienia od alkoholu i związanych z nim problemów oraz leczenia uzależnienia od alkoholu na terenie województwa, a także ocena tych danych;
- ✓ inicjowanie i realizacja działań podnoszących kwalifikacje zawodowe pracowników merytorycznych zatrudnionych w placówkach, w tym organizowanie staży i szkoleń;
- ✓ inicjowanie i prowadzenie działań podnoszących kompetencje zawodowe osób współdziałających z placówkami w realizacji zadań programowych;
- ✓ współpraca z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz wojewódzkim konsultantem do spraw psychiatrii i wojewódzkim konsultantem do spraw psychologii klinicznej.

W skład Ośrodka wchodzi:

- Poradnia leczenia uzależnień,
- całodobowy Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu XII (męski- liczba łóżek 60),
- całodobowy Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu XIII (koedukacyjny- liczba łóżek 107),
- całodobowy Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych. (Detoksykacyjny)- 60 łóżek.

Do zadań oddziałów m.in. należy:

1. Diagnozowanie pacjentów uzależnionych od alkoholu przyjętych do oddziału.
2. Leczenie i rehabilitacja przebywających w oddziale.
3. Sprawowanie opieki pielęgnacyjnej nad pacjentami oddziału
4. Prowadzenie historii choroby i innej dokumentacji.
5. Prowadzenie terapii odwykowej indywidualnej, grupowej i sesji rodzinnych.
6. Konstruowanie osobistych programów terapii odwykowej.
7. Kontynuacja opieki poszpitalnej.
8. Prowadzenie grup edukacyjnych dla rodzin.
9. Szkolenie personelu w zakresie specjalności oddziału. Oddział udziela świadczeń w systemie całodobowym.

W Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy funkcjonuje także Dział Terapii Zajęciowej. Znajdują się w niej pracownie terapeutyczne- międzyoddziałowe tj.:

- Pracownia Plastyczna,
- Pracownia Muzykoterapii,
- Pracownie Rzemieślnicze,
- Klub Pacjenta.

W skład Działu Terapii Zajęciowej wchodzi:

- Terapia pracą,
- Elementy KO,
- Terapia rozrywką,
- Umiejętność samoobsługi,
- Dbłość o higienę i estetykę wyglądu,
- Elementy hortiterapii,
- Inne, dostosowane do potrzeb i stanu psychofizycznego pacjenta.

Ich zadaniem jest rozwijanie ekspresyjnej działalności twórczej chorych poprzez doskonalenie umiejętności twórczych, prowadzenie terapii ruchowej, choreoterapii, muzykoterapii, zajęć teatralnych oraz muzyczno-ruchowych, biblioterapii, klubu filmowego, treningów umiejętności, zajęć terapeutyczno-rzemieślniczych.

2.1.2. Ambulatoryjna opieka medyczna nad osobami chorymi psychicznie

Ambulatoryjna opieka zdrowotna obejmuje m.in. wizyty lekarskie, konsultacje specjalistyczne, badania diagnostyczne, zabiegi ambulatoryjne oraz terapię farmakologiczną. Pacjenci mogą korzystać z tego rodzaju opieki, gdy nie wymagają hospitalizacji lub długotrwałego pobytu w placówce medycznej.

W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej można również skorzystać z porad psychoterapeuty, terapeuty rodzin oraz innych specjalistów, którzy pomogą w radzeniu sobie z różnymi problemami zdrowotnymi lub emocjonalnymi.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna jest ważnym elementem systemu opieki zdrowotnej, który umożliwi szybką i skuteczną interwencję w przypadku problemów zdrowotnych, zapewniając pacjentom kompleksową i holistyczną opiekę.

Na terenie powiatu kieleckiego i w Kielcach w ramach umów z Narodowym Funduszem Zdrowia działa szpital, poradnie zdrowia psychicznego oraz Centrum Zdrowia Psychicznego co przedstawia *tabela nr 14*.

Są to między innymi:

- ***Poradnia Zdrowia Psychicznego w Szpitalu Powiatowym w Chmielniku*** w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia w zakresie świadczeń psychiatrycznych ambulatoryjnych dla dorosłych:
  - udziela porad lekarskich diagnostycznych i terapeutycznych,
  - udziela porad psychologicznych,
  - prowadzi sesje psychoterapii indywidualnej, rodzinnej i grupowej.

PORADNIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO, które posiadają kontrakt z NFZ

Tabela nr 17 Wykaz świadczeniodawców w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, którzy w ramach zawartych umów udzielali świadczeń w 2024 r. na terenie powiatu kieleckiego i miasta Kielce

Nazwa świadczeniodawcy	Miejsce udzielania świadczeń- miejscowość	Miejsce udzielania świadczeń- ulica	leczenie ambulatoryjne	Leczenie stacjonarne
ŚWIĘTOKRZYSKIE CENTRUM PSYCHIATRII W MORAWICY	Morawica	Spacerowa 5	tak	tak
SZPITAL POWIATOWY W CHMIELNIKU	Chmielnik	Kielecka 18	tak	nie
KLASZTOR PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO ZAKONU BRACI MNIEJSZYCH KONWENTUALNYCH (FRANCISZKANÓW)	Chęciny	Franciszkańska 10	tak	tak

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ "NADZIEJA RODZINIE" W KIELCACH	Pałęgi	80	nie	tak
ŚWIĘTOKRZYSKIE CENTRUM PSYCHIATRII W MORAWICY Leczenie szpitalne, przychodnie specjalistyczne oraz leczenie w warunkach domowych: Centrum Zdrowia Psychicznego (CZP)	Kielce	Kusocińskiego 59	tak	tak
ŚWIĘTOKRZYSKIE CENTRUM PSYCHIATRII W MORAWICY PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO "CENTRUM"	Kielce	Piekoszowska 54	tak	tak
CARITAS DIECEZJI KIELECKIEJ PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO	Kielce	Księża Mieszka I 48	tak	nie
„CENTRUM MEDYCZNE CROSSMED PROFILAKTYKA DIAGNOSTYKA TERAPIA" SPÓŁKA Z O.O. PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO JAGIELLOŃSKA	Kielce	Jagiellońska 92	tak	nie
CENTRUM ZDROWIA PSYCHICZNEGO BIOMED-JAN LATAŁA PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO	Kielce	Szydłówek Górny 1C/3 Staszica 6/1	tak	nie
HIGH CLINIC SPÓŁKA Z O.O. PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO	Kielce	Robotnicza 1	tak	nie
METABOLIK SPÓŁKA Z O.O. PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO	Kielce	os. Na Stoku 63A	tak	nie
NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ „NADZIEJA RODZINIE" W KIELCACH PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO	Kielce	Karczówkowska 36	tak	nie

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWLATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

<u>PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA DZIECI</u>				
NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ - "PROMED" W KIELCACH PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO - ZAPIECZEK	Kielce	Piekoszowska 126	tak	nie
PRZYCHODNIA RODZINNA „BARWINEK” SPÓŁKA Z O.O. SPÓŁKA KOMANDYTOWA PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO	Kielce	Starowapiennikowa 42A/U3	tak	nie
PRZYCHODNIA „SYNTONIA” IZABELA CHOJNOWSKA-ĆWIAKAŁA PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO <u>PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA DZIECI I MŁODZIEŻY</u>	Kielce	Podgórska 20	tak	nie
PZU ZDROWIE SPÓŁKA AKCYJNA PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO	Kielce	I. Paderewskiego 4B	tak	nie
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI W KIELCACH IM. ŚW. JANA PAWŁA II PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO	Kielce	Wojska Polskiego 51	tak	nie
ŚWIĘTOKRZYSKIE CENTRUM ONKOLOGII SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KIELCACH PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO	Kielce	Artwińskiego 3	tak	nie
WOJSKOWA SPECJALISTYCZNA PRZYCHODNIA LEKARSKA SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD	Kielce	Szczepaniaka 23	tak	nie

OPIEKI ZDROWOTNEJ W KIELCACH PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO				

(Źródło: Informacje pozyskane ze strony internetowej Świętokrzyskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ w Kielcach <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/PrzychodnieSpecjalistyczne>)

Do zadań poradni leczenia zdrowia psychicznego należy przede wszystkim świadczenie profesjonalnej pomocy psychologicznej i psychiatrycznej osobom dotkniętym problemami zdrowia psychicznego. Zadania poradni zdrowia psychicznego mogą obejmować diagnozowanie i leczenie różnych zaburzeń psychicznych, prowadzenie terapii indywidualnych i grupowych, udzielanie wsparcia i porad psychologicznych oraz prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie zdrowia psychicznego. Poradnie zdrowia psychicznego mają za zadanie poprawić zdrowie psychiczne pacjentów, zmniejszyć objawy zaburzeń psychicznych i poprawić ich jakość życia.

2.2. Centrum Zdrowia Psychicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, zdrowie psychiczne jest jednym z podstawowych dóbr osobistych człowieka a ochrona praw osób z dysfunkcjami psychicznymi należy do obowiązków organów administracji rządowej i samorządowej oraz instytucji do tego powołane. Program stanowiący załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030 zawiera strategię działania mającą zapewnić osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego wszechstronną i kompleksową opiekę i wsparcie adekwatne do ich potrzeb. Niniejszy dokument porusza także kwestie dotyczące kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji. W związku z powyższym w 2018 r. Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie programu pilotażowego w centrach zdrowia psychicznego wprowadzono pilotaż Centrów Zdrowia Psychicznego dla dorosłych. Pierwotnie miał on trwać 3 lata, ale został wydłużony do końca 2024 roku. Centra mają umożliwić upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej.

Zarząd Powiatu w Kielcach i Rada Powiatu w Kielcach planują utworzenie na terenie powiatu kieleckiego Centrum Zdrowia Psychicznego, którego modelową organizację przedstawiono w ww. pilotażu.

Powiat Kielecki będzie szukał zarówno obiektów w których można by zlokalizować taką jednostkę, jak i środków finansowych na jej utworzenie oraz utrzymanie w latach następnych. Ponadto w dużym zakresie mieszkańcy mają możliwość korzystania z różnych form opieki psychiatrycznej dostępnej na terenie powiatu kieleckiego i miasta Kielce.

Dodatkowo zadania z tego zakresu będą realizowały m.in. jednostki organizacyjne Powiatu Kieleckiego, opisane w II rozdziale PROGRAMU a także zlokalizowane na terenie miasta Kielce.

Zadania z zakresu leczenia stacjonarnego będzie realizować Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy, zlokalizowane na terenie powiatu kieleckiego i podlegające samorządowi Województwa Świętokrzyskiego.

Dodatkowo Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii realizuje kompleksową opiekę psychiatryczną w Kielcach przy ul. Kusocińskiego 59 dla:

- ✓ osób dorosłych – w pięciu formach leczenia obejmujących psychiatryczną izbę przyjęć, stacjonarny oddział psychiatryczny, oddział dzienny psychiatryczny, poradnię zdrowia psychicznego oraz zespół leczenia środowiskowego,
- ✓ dzieci i młodzieży - w trzech formach leczenia obejmujących psychiatryczną izbę przyjęć, stacjonarny oddział psychiatryczny, poradnię zdrowia psychicznego.

Organy Powiatu Kieleckiego będą wspierać wszelkie działania rozwojowe jednostek organizacyjnych świadczących opiekę psychiatryczną dla mieszkańców powiatu kieleckiego, ponadto oferują współpracę na rzecz rozwoju tej opieki z samorządem województwa i samorządami gminnymi.

Do przyczyn chwilowego zaniechania utworzenia CZP należy m.in. przerzucenie finansowania zadań Narodowego Programu Zdrowia Psychicznego na samorzady bez zapewnienia źródeł finansowania, brak rozgraniczenia zakresu współpracy między gminą a powiatem co z kolei wpływa na tworzenie projektów bez ich realizacji.

Jednakże warto zauważyć, że w ostatnich latach zwiększyła się świadomość związana z potrzebą wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego, co może prowadzić do pozytywnych zmian w przyszłości.

2.3. W zakresie pomocy społecznej

Na terenie powiatu kieleckiego zadania z zakresu pomocy społecznej realizują ośrodki i jednostki pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe.

Ośrodki pomocy społecznej realizują wiele form wsparcia na rzecz rodzin znajdujących się w kryzysie. Jednym z trudniejszych zadań, jakie mają przed sobą ośrodki pomocy społecznej jest zabezpieczenie potrzeb osób chorych, niepełnosprawnych lub starszych, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. W takiej sytuacji możliwe jest zapewnienie pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych, przyznania świadczenia pielęgnacyjnego lub skierowanie do domu pomocy społecznej.

Zadania w zakresie pomocy społecznej zostały określone w ustawie o pomocy społecznej.

Na terenie powiatu kieleckiego funkcjonuje 19 ośrodków pomocy społecznej (OPS) w tym Centra Usług Społecznych.

W ramach udzielanej pomocy w gminach funkcjonują również prowadzone i finansowane z budżetu gminy inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, tj. ośrodki wsparcia, świetlice środowiskowe, w tym środowiskowe domy samopomocy (ŚDS). Na terenie powiatu działa 6 ŚDS dla niepełnosprawnych intelektualnie i chorych psychicznie w gminach: Chmielnik, Górnio, Mniów, Morawica, Łopuszno i Piekoszów. W środowiskowych domach samopomocy uczestnicy korzystają z zajęć terapeutyczno-rehabilitacyjnych mają możliwość rozwijać sprawność ruchowo-manipulacyjną w zajęciach o charakterze psychoterapeutycznym, dzięki którym nabywają umiejętności współpracy w grupie. Odbywają się również treningi umiejętności społecznych ze wszystkich sfer życia potrzebnych do samodzielnego funkcjonowania.

Ponadto na terenie powiatu kieleckiego funkcjonują świetlice środowiskowe prowadzone przez Kościół i organizacje kościelne.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach

Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej zadania pomocy społecznej w powiecie kieleckim wykonuje jednostka organizacyjna – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach, które zostało powołane Uchwałą Nr VII/8/99 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 24 marca 1999 r.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej oraz przeciwdziałania przemocy domowej.

Do zadań Centrum w zakresie ochrony zdrowia psychicznego należy m.in.: prowadzenie specjalistycznego poradnictwa (prawnego, psychologicznego, interwencyjnego), prowadzenie domów pomocy społecznej, prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej wraz miejscami noclegowymi w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia, podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Porad psychologicznych udzielają zatrudnieni w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach psychologowie w warunkach gwarantujących anonimowość. W przypadku rodzin zastępczych udzielają wsparcia między innymi w miejscu zamieszkania rodziny.

Ponadto do zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach należy umieszczanie osób w **Domach Pomocy Społecznej**. Na terenie powiatu kieleckiego znajdują się dwa domy pomocy społecznej, prowadzone przez samorząd powiatowy, w Zgórsku oraz w Łagiewnikach, natomiast trzeci dom pomocy społecznej w Piekoszowie jest domem niepublicznym prowadzonym przez Caritas Diecezji Kieleckiej.

Dom Pomocy Społecznej w Zgórsku gm. Nowiny

Dom Pomocy Społecznej w Zgórsku jest domem pomocy stałego pobytu przeznaczonym dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. DPS posiada 130 miejsc. DPS po kompleksowym remoncie spełnia warunki bytowe określone Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23.08.2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej. Usługi opiekuńcze i wspomagające świadczone są w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Prowadzone są zajęcia rehabilitacji społecznej przez wykwalifikowane w tym zakresie osoby: zajęcia terapeutyczne, ruchowe, usprawniające, zajęcia mające na celu usamodzielnienie w zakresie samoobsługi oraz nabywania umiejętności społecznych. Organizowane są liczne imprezy kulturalno– oświatowe i sportowe, mieszkańcy biorą również udział w imprezach poza placówką. Mają możliwość uczestnictwa w praktykach religijnych. Duży nacisk jest kładziony na kontakt z rodzinami mieszkańców.

Dom Pomocy Społecznej w Łagiewnikach gm. Chmielnik

Dom Pomocy Społecznej w Łagiewnikach przeznaczony jest dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz przewlekłe psychicznie chorych. Placówka posiada 185 miejsc dla mężczyzn, w tym:

- dla osób niepełnosprawnych intelektualnie - 103 miejsca,
- dla osób przewlekle psychicznie chorych - 82 miejsca.

Dom spełnia wszystkie standardy określone Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r., a oferta usług dostosowana jest do potrzeb, możliwości i oczekiwań podopiecznych.

Placówka zapewnia mieszkańcom usługi opiekuńcze, pielęgniarские, medyczne, rehabilitacyjne i terapeutyczne. Sale rehabilitacji wyposażone są w nowoczesny sprzęt do fizykoterapii i kinezyterapii. W ramach terapii zajęciowej prowadzone są zajęcia plastyczno-manualne, teatralno-muzyczne, kulturalno-rekreacyjne i sportowe. Ponadto prowadzona jest działalność Klubu Olimpiad Specjalnych (tenis stołowy, piłka nożna, koszykówka, pływanie, lekkoatletyka). Podejmowane działania dostosowane są do indywidualnych możliwości i potrzeb podopiecznych. Mają na celu uzyskanie jak najlepszego ich stanu fizycznego i psychicznego oraz integrację ze środowiskiem. Dom organizuje dla mieszkańców liczne imprezy kulturalne i sportowe oraz wycieczki. Imprezą realizowaną cyklicznie raz w roku jest Wojewódzki Turniej Tenisa Osób Niepełnosprawnych. Również raz w roku organizowany jest festyn rodzinny pn. „Bądźmy Razem” w którym z roku na rok uczestniczy coraz więcej rodzin.

Personel Domu to wykwalifikowana kadra nastawiona na budowanie dobrego i życzliwego klimatu w placówce oraz świadczenie podopiecznym wszechstronnej pomocy i wsparcia w zaspakajaniu ich potrzeb.

Mieszkańcy zakwaterowani są w czterech budynkach. W każdym z nich znajdują się jedno-, dwu- i trzyosobowe pokoje mieszkalne z łazienkami, pokoje dziennego pobytu, gabinety zabiegowe, stołówki i kuchenki.

Na terenie Domu znajduje się kaplica, dzięki czemu podopieczni mają możliwość uczestniczyć w praktykach religijnych.

Dom posiada nowoczesny kompleks sportowy składający się z boiska wielofunkcyjnego i innych urządzeń sportowych.

Dom Pomocy Społecznej w Piekoszowie

Dom Pomocy Społecznej w Piekoszowie dla osób przewlekle somatycznie chorych przeznaczony dla 26 osób. Podmiotem prowadzącym DPS w Piekoszowie jest Caritas Diecezji Kieleckiej.

Dom świadczy usługi w zakresie potrzeb bytowych, opiekuńczych, wspomagających, zapewnia opiekę lekarską, pielęgniarскую, rehabilitacyjną na poziomie obowiązujących świadczeń zdrowotnych.

Mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej mogą korzystać z szerokiego zakresu usług rehabilitacyjnych, świadczonych przez wykwalifikowaną kadrę specjalistów. Według opracowanego zgodnie ze wskazaniem lekarza, indywidualnego planu rehabilitacji. Mieszkańcy poddawani są zabiegom fizjoterapii, kinezyterapii, hydroterapii, masażu klasycznego w gabinetach wyposażonych w profesjonalny sprzęt wysokiej jakości. W placówce prowadzone są różne formy terapii zajęciowej. Terapia pomaga w osiągnięciu samodzielności i aktywności, wzmacnia poczucie własnej wartości, umożliwia wyrażanie emocji i przeżyć, jest źródłem radości, pozwala oderwać się od życia codziennego, aktywizuje i pobudza wyobraźnię, pozwala na samorealizację.

Dom spełnia warunki mieszkaniowe według obowiązującego standardu. Budynek dostosowany jest do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, wyposażony w windę

i pozbawiony barier architektonicznych. Posiada trzyosobowe pokoje z łazienkami. Pokoje wyposażone są w podstawowy sprzęt, tj. łóżko, szafki, szafy ubraniowe.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztaty Terapii Zajęciowej są jedną z form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej to główne podstawy prawne tworzenia i działania tych placówek. Koszty funkcjonowania WTZ pokrywane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 90 %, natomiast pozostałe, co najmniej 10% pochodzi ze środków samorządu powiatowego.

Na terenie powiatu kieleckiego funkcjonuje 5 warsztatów terapii zajęciowej, w których z rehabilitacji korzysta 200 osób z niepełnosprawnościami posiadających wskazanie do udziału w zajęciach WTZ, ze znacznym lub umiarkowany stopniem niepełnosprawności. Warsztaty w Belnie, Fanisławicach i Osinach są prowadzone przez stowarzyszenia, natomiast w Sędku i Zgórsku przez jednostki samorządu.

Warsztat jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką, która stwarza osobom z niepełnosprawnościami, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej. Warsztat jest placówką pobytu dziennego, w której czas trwania zajęć wynosi do 7 godzin dziennie, łącznie 35 godzin tygodniowo. Działalność warsztatu jest działalnością o charakterze nie zarobkowym. Celem działania warsztatu jest rehabilitacja prowadząca do włączania osób z niepełnosprawnościami w rynek pracy oraz przygotowująca uczestników do życia w środowisku społecznym. Terapia przebiega zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji, opracowanym dla każdego uczestnika przez radę programową warsztatu.

W ramach warsztatu osoby z niepełnosprawnościami mogą uczestniczyć w różnorodnych zajęciach, takich jak prace manualne, artystyczne, czy też zajęcia integracyjne lub trening ekonomiczny. Współpracując z instruktorami i terapeutami, uczestnicy mają możliwość doskonalenia swoich umiejętności oraz rozwijania zainteresowań.

Warsztaty są miejscem, gdzie osoby z niepełnosprawnościami mogą odnaleźć swoje miejsce w społeczeństwie, zbudować poczucie własnej wartości oraz nawiązać relacje z innymi. Dzięki wsparciu i profesjonalnej opiece uczestnicy mają szansę na osiągnięcie samodzielności życiowej i zawodowej.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Belnie gm. Zagnańsk

Warsztat Terapii Zajęciowej w Belnie 143, gm. Zagnańsk działa od 27 grudnia 2013 r. przy Stowarzyszeniu „Braterskie Serca” w Belnie. Finansowany jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz ze środków powiatu kieleckiego zgodnie z art. 68 c ust. 2 oraz art.10 b ust. 2a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Warsztat jest placówką pobytu dziennego. Zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej realizuje dla 45 uczestników.

W terapii zajęciowej w Belnie uczestniczą mieszkańcy gmin powiatu kieleckiego: Zagnańsk, Miedziana Góra i Gminy Łączna - Powiat Skarżyski.

Wszyscy uczestnicy posiadają aktualne orzeczenia o stopniu niepełnosprawności

ze wskazaniem do uczestnictwa w warsztacie.

Terapia zajęciowa odbywa się w grupach 5 osobowych w 8 pracowniach tematycznych oraz sali rehabilitacyjnej.

WTZ w Belnie realizuje swoje zadania poprzez:

- rehabilitację ruchową, trening zaradności i samodzielności wykorzystując metody takie jak np.: trening w obrębie czynności życia codziennego, sprawności ruchowej, przestrzeganie zasad dbania o własne zdrowie i bezpieczeństwo;
- rehabilitację zawodową poprzez metody pracy takie, jak np.: trening umiejętności pracy w zespole, ćwiczenia wytrwałości i odpowiedzialności doprowadzenia powierzonego zadania do końca, ćwiczenia dykcji, recytacji, ćwiczenia w obsłudze sprzętów i narzędzi w warsztacie, spotkania z doradcą zawodowym, wyjścia do zakładów pracy;
- rehabilitację społeczną, w ramach której odbywały się m.in. treningi umiejętności interpersonalnych, komunikacyjnych czy rozwiązywania problemów w trudnych sytuacjach międzyludzkich.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Fanisławicach gm. Łopuszno

Warsztat Terapii Zajęciowej w Fanisławicach gm. Łopuszno działa od 28 grudnia 2009 r. przy Wiejskim Stowarzyszeniu Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Intelaktualnie i Ruchowo w Rudzie Zajązkowskiej. Finansowany jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz ze środków Powiatu Kieleckiego zgodnie z art. 68 c ust. 2 oraz art.10 b ust. 2a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Warsztat jest placówką pobytu dziennego. Zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej realizuje dla 30 uczestników.

W terapii zajęciowej w Fanisławicach uczestniczą mieszkańcy gmin powiatu kieleckiego: Łopuszno, Strawczyn, Piekoszków, Chęciny oraz Krasocin – Powiat Włoszczowski.

Terapia zajęciowa odbywa się w 5 pracowniach terapeutycznych oraz zajęcia uzupełniające z psychologiem.

WTZ w Fanisławicach realizuje swoje zadania poprzez rehabilitację społeczną, ruchową, trening funkcji poznawczych oraz rehabilitację zawodową przy pomocy terapii zajęciowej, oddziaływania psychologiczno – pedagogiczne, arteterapii, fizjoterapii.

Rehabilitacja odbywa się zgodnie z planem działalności warsztatu i planami pracy poszczególnych pracowni. Każdy z uczestników realizował Indywidualny Program Rehabilitacji, który jest tworzony i weryfikowany na podstawie zgromadzonych dokumentów, obserwacji kadry merytorycznej placówki, działań i zachowań uczestnika w Warsztacie oraz oceny przygotowywanej przez Radę Programową warsztatu. Program realizowany jest w pracowni wiodącej i innych pracowniach według indywidualnych potrzeb danego uczestnika. W planie pracy Warsztatu przewidziane jest także prowadzenie praktyk zawodowych dla uczestników zakwalifikowanych przez Radę Programowa do tej formy rehabilitacji zawodowej.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Osinach gm. Pierzchnica

Warsztat Terapii Zajęciowej w Osinach, gm. Pierzchnica działa od 1 stycznia 2002 r. przy Stowarzyszeniu Pomoc Niepełnosprawnym w Osinach. Finansowany jest ze środków

Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz ze środków powiatu kieleckiego zgodnie z art. 68 c ust. 2 oraz art.10 b ust. 2a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Warsztat jest placówką pobytu dziennego, realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej dla 40 uczestników.

W terapii zajęciowej w Osinach uczestniczą mieszkańcy gmin powiatu kieleckiego: Pierzchnica, Chmielnik, Daleszyce oraz Szydłów – Powiat Staszowski.

Terapia zajęciowa odbywa się w grupach 5 osobowych w 8 pracowniach terapeutycznych.

Rehabilitacja odbywa się zgodnie z planem działalności warsztatu i planami pracy poszczególnych pracowni. Każdy z uczestników realizuje Indywidualny Program Rehabilitacji, który jest tworzony i weryfikowany na podstawie zgromadzonych dokumentów oraz obserwacji kadry merytorycznej placówki, działań i zachowań uczestnika w Warsztacie a także szczegółowej oceny punktowej i opinii psychologa. Program realizowany jest w pracowni wiodącej i innych pracowniach według indywidualnych potrzeb danego uczestnika. Prowadzone jest także wsparcie psychologiczne i rehabilitacja ruchowa.

Program rehabilitacji uczestników ma także na celu przybliżanie uczestników do podjęcia zatrudnienia w przyszłości.

Ponadto WTZ w Osinach realizuje program „Zajęcia klubowe w WTZ”, finansowany ze środków PFRON. Zajęcia klubowe oznaczają zorganizowaną formę rehabilitacji mającą na celu wspieranie osób z niepełnosprawnościami w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Sędku gm. Łągów

Warsztat Terapii Zajęciowej w Sędku działa od dnia 28.12.2015 roku, obecnie jako jednostka budżetowa Gminy Łągów i realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej dla 35 uczestników.

W terapii zajęciowej w Sędku uczestniczą mieszkańcy gmin powiatu kieleckiego: Łągów, Raków, Nowa Słupia, Bieliny.

Zajęcia dla uczestników WTZ prowadzone są w 5 osobowych grupach w 7 pracowniach terapeutycznych.

Warsztat realizuje zadania, których celem jest poprawa ogólnego rozwoju i sprawności uczestników, niezbędne do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia.

Poza tym prowadzona jest również rehabilitacja wspomagająca pracę terapeutyczną i edukacyjną. W pracy terapeutycznej szczególny nacisk kładziony jest na przystosowanie społeczno-zawodowe uczestników i osiągnięcie poprzez pracę jak najwyższego poziomu ich dojrzałości społecznej i samodzielności.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Sędku realizuje swoje zadania statutowe min. na podstawie indywidualnych programów terapeutycznych i planów miesięcznych dla poszczególnych pracowni, w ramach terapii zajęciowej.

WTZ prowadzi terapię indywidualną i grupową, wsparcie psychologiczne, kinezyterapię, ergoterapię i arteterapię, muzykoterapię i filmoterapię, biblioterapię, socjoterapię, terapię manualną, terapię przez kontakt z przyrodą, zajęcia sportowe i rekreacyjne, konkursy.

Ponadto WTZ w Sędku realizuje program „Zajęcia klubowe w WTZ”, finansowany ze środków PFRON. Zajęcia klubowe oznaczają zorganizowaną formę rehabilitacji mającą na celu

wspieranie osób z niepełnosprawnościami w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Zgórsku gm. Nowiny

Warsztat Terapii Zajęciowej w Zgórsku funkcjonuje od dnia 19 lipca 1994 roku przy Domu Pomocy Społecznej w Zgórsku.

W terapii zajęciowej w Zgórsku uczestniczą mieszkańcy gmin powiatu kieleckiego: Nowiny, Chęciny, Piekoszów, Morawica oraz Kielc.

WTZ w Zgórsku realizuje swoje zadania dla 50 uczestników poprzez:

- rehabilitację ruchową, która ma wpływ na zachowanie sprawności fizycznej, pozwalającej na samodzielne wykonywanie prostych czynności, lub przywrócić utraconą sprawność. Zajęcia mają na celu również rozwijanie integracji w grupie, kształtowanie nawyku aktywności ruchowej, dostarczanie radości i satysfakcji z uczestnictwa w zajęciach, odreagowania negatywnych napięć oraz promowanie pozytywnego obrazu siebie i własnych umiejętności na zajęciach.

- zajęcia z psychologiem, w warsztacie są prowadzone indywidualnie oraz grupowo. W ramach wsparcia psychologicznego i psychoterapii prowadzone były zajęcia poprawiające: stymulację funkcji myślowych, pamięciowych i percepcyjno– motorycznych: zwiększanie zasobu wiedzy i pojęć, pomoc przy systematyzowaniu wiedzy

- zajęcia logopedyczne – prowadzone są z uczestnikami indywidualnie oraz w grupach 2 – 3 osobowych i większych. W zależności od potrzeb i umiejętności uczestników ćwiczenia odbywają się w różnych formach.

Prowadzone jest także wsparcie psychoterapeutyczne, zajęcia logopedyczne oraz rehabilitacja w zakresie fizjoterapii.

Środowiskowe domy samopomocy

Niezwykle ważnym elementem systemu ochrony zdrowia psychicznego są instytucje działające w obszarze pomocy społecznej. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z 1994 r. stworzyła podstawy prawne dla powstania nowych form pomocy społecznej, takich jak środowiskowe domy samopomocy oferujące na ogół opiekę dzienną oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Środowiskowy dom samopomocy jest placówką pobytu dziennego, przeznaczoną dla osób chorych psychicznie oraz intelektualnie niepełnosprawnych. Podstawowym celem jest podtrzymywanie kondycji psychofizycznej i rozwijanie umiejętności uczestników niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia.

Środowiskowe domy samopomocy, w zależności od kategorii osób, dla których są przeznaczone, dzielą się następujące typy:

1. Typ A - dla osób przewlekle psychicznie chorych;
2. Typ B - dla osób upośledzonych umysłowo;
3. Typ C - dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych;
4. Typ D - dla osób z ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Dom może obejmować wsparciem więcej niż jedną kategorię osób (domy wielotypowe).

Środowiskowe Domy Samopomocy typu D dla osób z ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi funkcjonują w ramach Programu „Za życiem”.

Na terenie powiatu kieleckiego znajduje się pięć Środowiskowych Domów Samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Brudzowie (typ AB) jest jednostką, działającą w strukturach organizacyjnych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Morawicy. Rozpoczął swoją działalność w 2004 r. Dom jest przeznaczony dla 25 osób. Jest on placówką pobytu dziennego, przeznaczoną dla osób niepełnosprawnych z terenu gminy Morawica, którzy potrzebują pomocy i wsparcia w codziennej egzystencji. Zapewnia oparcie społeczne osobom dorosłym, które z powodu choroby psychicznej, bądź też upośledzenia umysłowego mają trudności z codziennym funkcjonowaniem w życiu codziennym. Podstawową metodą pracy z niepełnosprawnymi uczestnikami Domu jest wzmocnienie pozytywne, przywracanie wiary we własne siły, eksponowanie twórczości, umiejętne dostrzeganie mocnych stron i wykorzystanie ich podczas wspólnych zajęć. Pracownie znajdujące się w ŚDS:

- pracownia rękodzieła artystycznego,
- pracownia kulinarna,
- pracownia komputerowa,
- pracownia stolarsko – modelarska.

Środowiskowy Dom Samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym:

- trening funkcjonowania w codziennym życiu, w tym: trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening nauki higieny, trening kulinarny, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi,
- trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym: kształtowanie pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami podczas zakupów, w środkach komunikacji publicznej, w urzędach, w instytucjach kultury,
- trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym: rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, Internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych,
- poradnictwo psychologiczne,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia,
- niezbędną opiekę,
- terapię ruchową, w tym zajęcia sportowe, turystykę i rekreację,
- posiłek,
- inne formy postępowania przygotowującego do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Piekoszowie (typ AB) funkcjonuje od 2002 roku, zaś od 2005 r. jako samodzielna jednostka organizacyjna, w całości finansowana przez Urząd Wojewódzki i działająca w oparciu, między innymi o ustawę o pomocy społecznej oraz ustawę o ochronie zdrowia psychicznego. Działalność ŚDS skierowana jest do osób po przebytym

leczeniu neurologicznym lub psychiatrycznym oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie. W ramach tej placówki funkcjonują różne pracownie, w których uczestnicy zdobywają określone umiejętności. Prowadzone są zajęcia z zakresu umiejętności samoobsługi i zaradności życiowej. Wszystkich także obejmuje rehabilitacja ruchowa i zajęcia z psychologiem.

W ŚDS szczególną uwagę zwraca się na zainteresowania i predyspozycje uczestników.

Pracownie znajdujące się w ŚDS:

- pracownia rękodzieła artystycznego; pracownia plastyczna,
- pracownia stolarsko-modelarska,
- pracownia humanistyczna,
- pracownia komputerowa,
- pracownia muzyczna,
- pracownia gospodarstwa domowego.

Środowiskowy Dom Samopomocy zaspakaja podstawowe potrzeby w osiągnięciu przez jego użytkowników optymalnego poziomu rozwoju możliwości intelektualnych i społecznych. Celem ŚDS jest również utrzymanie sprawności fizycznej i zdrowotnej, usamodzielnienie, nauka współżycia w grupie i środowisku, utrzymanie wiary w sens życia, rozwijanie zainteresowań, stymulowanie procesów wyobrażeń i twórczego działania, rozwijanie osobowości.

Uczestnikami zajęć terapeutycznych są osoby wymagające wsparcia w przewycięzaniu ich trudnych sytuacji życiowych, zaspokajaniu ich niezbędnych potrzeb życiowych i postępowania rehabilitacyjnego rozumianego, jako zespół działań, jakie może podejmować pomoc społeczna, zmierzających do osiągnięcia przez nie poprawy funkcjonowania, jakości życia i powstrzymania postępującej regresji.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Chmielniku (typ AB) funkcjonuje od 2005 r. Powstanie placówki było pierwszym przykładem działalności w duchu ustawy o ochronie zdrowia psychicznego na terenie gminy Chmielnik. Dzięki tej placówce ludzie chorzy psychicznie bez szans na normalną egzystencję znaleźli swój azyl. Z usług domu korzystają osoby dorosłe, chore przewlekłe na zaburzenia psychiczne i niepełnosprawne intelektualnie w stopniu lekkim i umiarkowanym oraz osoby, które wymagają rehabilitacji ruchowej. Uczestnikami ŚDS są głównie osoby chore na schizofrenię, depresje i upośledzenie umysłowe. Schorzenia te charakteryzują się załamaniem linii życiowej, izolowaniem się od otoczenia i wycofaniem z aktywności społecznej. Wszyscy uczestnicy są zobowiązani do systematycznego przyjmowania leków oraz poddawania się badaniom psychologicznym oraz psychiatrycznym.

Pracownie znajdujące się na terenie placówki to:

- pracownia kulinarna,
- pracownia muzyczna,
- pracownia komputerowa,
- pracownia rehabilitacyjna,

- pracownia plastyczna,
- pracownia techniczna.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Woli Jachowej (typ AB) jest ośrodkiem wsparcia dla 25 osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz z zaburzeniami psychicznymi. Funkcjonuje od 2006 roku. Indywidualny plan wspierająco – aktywizujący dla uczestników zawiera przede wszystkim działania zmierzające do możliwie jak największej budowy (odbudowy) relacji uczestników z rodziną. W ośrodku prowadzona jest także rehabilitacja psychospołeczna przygotowująca do funkcjonowania w społeczeństwie oraz wsparcie psychologa. Wszelkie działania dążą do podnoszenia i rozwijania umiejętności samodzielnego życia. Dotyczy to w szczególności spraw związanych ze współżyciem społecznym, gospodarowania pieniędzmi, wykonywaniem różnych zajęć i prac i aktywnym motywowaniem do pracy przez wykorzystanie posiadanych umiejętności oraz posiadanych kontaktów z rodziną i przyjaciółmi.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Mniowie (typ AB) jest jednostką organizacyjną Caritas Diecezji Kieleckiej i działa w oparciu o przyznane przez administrację rządową środki finansowe. Dom przeznaczony jest dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Działalność Domu obejmuje:

- pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych i rozwiązywanie codziennych problemów osób z zaburzeniami psychicznymi,
- promocję zdrowia psychicznego oraz działania profilaktyczne zapobiegające nawrotom choroby.

Celem działalności Domu jest wspieranie uczestników i ich rodzin oraz kompensowanie skutków niepełnosprawności w sferze zdrowia psychicznego, a także propagowanie modelu zdrowej rodziny przez:

- prowadzenie terapii i aktywne zagospodarowanie czasu wolnego,
- rozwijanie umiejętności samodzielnego życia i radzenia sobie z różnymi problemami,
- stałą profilaktykę i zapobieganie nawrotom choroby psychicznej,
- współpracę z rodziną i najbliższym środowiskiem życia użytkowników,
- współpracę z parafią i z innymi instytucjami pomocy oraz troskę o zaspokojenie,
- podstawowych życiowych potrzeb.

W październiku w 2014 r. w gminie Łopuszno otworzono **Centrum Wspierania Rodziny „Z Uśmiechem” w Józefinie**. To nowoczesna placówka integracyjna, skupiająca przedstawicieli wszystkich pokoleń od dzieci w wieku szkolnym po seniorów. Główną formą działalności Centrum jest **Środowiskowy Dom Samopomocy (typu C)**, który jest dzienną formą wsparcia dla 40 osób niepełnosprawnych. W ofercie Centrum znajduje się ponadto Integracyjna Świetlica Środowiskowa oraz Klub Seniora. Na co dzień Centrum obejmuje wsparciem ponad 100 osób.

Środowiskowy Dom Samopomocy czynny jest 5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie tj. od 8.00-16.00 w tym co najmniej przez 6 godzin dziennie prowadzone są zajęcia z uczestnikami. Pozostały czas przeznaczony jest na czynności porządkowe, przygotowanie do zajęć, uzupełnienie prowadzonej dokumentacji a także zapewnienie opieki uczestnikom w trakcie dowożenia na zajęcia i odwożenia po zajęciach. Dom zapewnia transport wszystkim uczestnikom ŚDS. Uczestnicy domu otrzymują jeden ciepły posiłek organizowany w ramach treningu kulinarnego. W Domu świadczone są usługi w zakresie:

-treningu funkcjonowania w codziennym życiu, w tym trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening nauki higieny;

-trening kulinarny;

-trening umiejętności praktycznych;

-trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi;

-trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym kształtowanie pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami w czasie zakupów, w środkach komunikacji publicznej, w urzędach, w instytucjach kultury;

-trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, Internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych;

-poradnictwo psychologiczne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;

-pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia; niezbędną opiekę;

-terapię ruchową, w tym zajęcia sportowe, turystykę rekreacyjną;

-inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku.

Usługi powyższe są świadczone w formie zajęć zespołowych i indywidualnych. Do dyspozycji uczestników są następujące pomieszczenia:

-sala ogólna umożliwiająca spotkanie się uczestników zajęć i prowadzenie niektórych treningów,

-dwie sale przystosowane do prowadzenia zajęć artystycznych i komputerowych,

-pokój indywidualnego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i socjologicznego, pełniący funkcję pokoju wyciszeń,

-wydzielone pomieszczenie kuchenne z niezbędnymi urządzeniami i sprzętem gospodarstwa domowego, pełniące funkcję pracowni kulinarnej,

-jadalnia pełniąca funkcję świetlicy,

-sala rehabilitacyjna.

Wszystkie wyżej wymienione pomieszczenia są kompletnie wyposażone w sprzęty odpowiednie do realizacji zadań aktywizująco-wspierających, sprzęt do treningu samoobsługi i zaradności a także sprzęt komputerowy, muzyczny i audiowizualny.

Udział w zajęciach ŚDS umożliwia uczestnikom przebywanie w grupie, integrację z najbliższym środowiskiem oraz stwarza możliwość aktywnego spędzania czasu i rozwoju w ramach oferowanych form terapii zajęciowej. Pobyt w ŚDS wpływa korzystnie na funkcjonowanie uczestników i ich rodzin. Pobyt w tego typu ośrodku umożliwia uczestnikom rozwój umiejętności niezbędnych do samodzielnego, aktywnego życia.

Poza tym w Kielcach działa **Centrum Interwencji Kryzysowej**. W ramach zawartej w 2010 r. umowy, pomiędzy Powiatem Kieleckim a Caritas Diecezji Kieleckiej, świadczy usługi socjalne tj. psychologiczne i hostelowe, dostępne całą dobę, osobom z terenu powiatu kieleckiego, będącym ofiarami przemocy lub znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Pomoc ta zapobiega powstawaniu lub pogłębianiu się dysfunkcji tych osób, rodzin lub społeczności.

Zaangażowanie specjalistów różnych dziedzin: psychologów, pracowników socjalnych, prawników, pedagogów, lekarzy itp. pomaga w dobraniu odpowiednich, celowych i skoordynowanych oddziaływań oraz metod pracy, wykorzystujących zasoby klienta, jego naturalnego otoczenia społecznego a tym samym szybkiego odzyskania równowagi wewnętrznej i rozwiązania problemu stanowiącego podłoże doświadczenia kryzysowego.

Do najczęściej zgłaszanych przez klientów CIK problemów należą: przemoc domowa fizyczna i psychiczna, bezrobocie, nieporadność życiowa, zaburzone relacje z rodziną, niepełnosprawność, uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz problemy emocjonalne.

Osoby potrzebujące specjalistycznej porady lekarskiej, udzielanej w Centrum Interwencji Kryzysowej w Kielcach zgłaszają się do lekarza specjalisty w dziedzinie psychiatrii, zatrudnionego 2 godziny tygodniowo, na umowę zlecenie z możliwością wezwania na telefon. W schronisku spotyka się kobiety z reakcjami na różną sytuację życiową. Na ogół są to reakcje nerwicowe, obserwuje się też reakcje depresyjne, niewymagające leczenia szpitalnego. Czasem wymagają przedłużenia leków, czasem rozmowy wspierającej.

W CIK przebywają również kobiety z padaczką, zaburzeniami urojeniowymi, upośledzeniem umysłowym, a w pojedynczych przypadkach schizofrenią.

W wielu przypadkach spotyka się osoby z zaburzeniami osobowości i uzależnień na ogół od alkoholu. Zdaniem specjalisty takie osoby wymagają rozmów, wypracowania motywacji do leczenia. Osoby te kierowane są do ambulatoryjnej terapii odwykowej. W pojedynczych przypadkach ustala im się miejsce w Oddziałach Uzależnień Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy. W nielicznych przypadkach osoby zgłaszają się w celu pozyskania dokumentacji w związku z ustaleniem stopnia niepełnosprawności, argumentując, że wizyta lekarska w CIK jest bardziej przystępna niż w Poradni Zdrowia Psychicznego lub w Poradni Odwykowej. Potwierdza to, jak bardzo ważna w pracy z klientem z problemami psychicznymi

jest zasada poufności i prywatności. Wszystko to, co dotyczy klientów jest objęte tajemnicą zawodową.

Cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a ustawy o pomocy społecznej, można udzielić schronienia na okres ważności zaświadczenia, o którym mowa w art. 170 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub na okres ważności zaświadczenia, o którym mowa w art. 41a ust. 1 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin, lub na okres ważności zezwolenia, o którym mowa w art. 176 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.³

W gminach powiatu kieleckiego działają także **Kluby AA i Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, które inicjują działania w zakresie:

- zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomagania działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

2.4. Instytucje wspomagające

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach został utworzony z dniem 1 stycznia 2000 r. Zarządzeniem Starosty Kieleckiego z dnia 13 grudnia 1999 r.

Zespół działa w oparciu o ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Zespół realizuje dla mieszkańców powiatu kieleckiego zadania z zakresu administracji rządowej określone Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Zespół zajmuje się wydawaniem :

- orzeczeń o stopniu niepełnosprawności – powyżej 16 roku,
- orzeczeń o niepełnosprawności – do 16 roku życia,
- orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień,

---

³ Oficjalna strona internetowa Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Informacje o interwencji kryzysowej. <https://www.gov.pl/web/rodzina/interwencja-kryzysowa>

- legitymacji osoby niepełnosprawnej (do 16 roku życia i powyżej 16 roku życia),
- kart parkingowych.

Powiatowy Ośrodek Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Kielcach

Powiatowy Ośrodek Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Kielcach jest jednostką organizacyjną Powiatu Kieleckiego, która realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Podstawowe formy pomocy POZiRON to dofinansowanie do:

- pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej,
- zwrot kosztów przystosowania tworzonych lub istniejących stanowisk pracy,
- finansowanie kosztów szkoleń.

Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych przy Staroście Kieleckim

Do zadań Rady należy:

- inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach

Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach jest jednostką organizacyjną Powiatu Kieleckiego organizującą pomoc dla Przedsiębiorców zatrudniających osoby niepełnosprawne, a także dla osób niepełnosprawnych rozpoczynających i kontynuujących działalność gospodarczą.

Pomoc ta obejmuje przede wszystkim finansowanie oraz organizowanie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych: zwrot wynagrodzenia i składek na ubezpieczenie społeczne, przystosowanie stanowisk pracy i adaptacja pomieszczeń, zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy, zwrot kosztów na szkolenia pracowników.

Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe są znaczącym partnerem samorządu w realizacji zadań w zakresie szeroko rozumianej ochrony zdrowia psychicznego.

Stworzona w Starostwie Powiatowym w Kielcach „Mapa aktywności społecznej organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Kieleckiego” jest bazą danych o organizacjach pozarządowych realizujących zadania z zakresu m.in. pomocy społecznej, w tym pomocy osobom niepełnosprawnym.

Dość znaczącą pozycję wśród organizacji pozarządowych zajmują m.in.:

- Caritas Diecezji Kieleckiej,

- Społeczny Ruch Trzeźwości w Pierzchnicy,
- Wiejskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie i Ruchowo w Rudzie Zajączkowskiej,
- Stowarzyszenie „PADRE” Profilaktyka, Aktywne Działanie, Rozwój i Edukacja w Chęcinach,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Przeciwdziałaniu Patologiom Społecznym „Plusik” Kostomłoty Drugie,
- Stowarzyszenie Przeciwdziałające Patologiom Społecznym „Zdrowy Tumlin”,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „RAZEM” Piekoszków,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Łagiewnikach „Otwarte Serca”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Amabilis” Zgórsko,
- Świętokrzyski Klub Abstynentów „Raj” w Kielcach,
- Świętokrzyskie Stowarzyszenie „Wspólnie Pomagamy” Kielce,
- Świętokrzyski Zespół Regionalny Koalicji na rzecz Zdrowia Psychicznego,
- Fundacja Promocji i Ochrony Zdrowia Psychicznego „Pokonaj Lęk”,
- Kielecki Oddział Towarzystwa Przyjaciół Chorych „Hospicjum”,
- Fundacja "Dajemy Dzieciom Siłę",
- Polski Czerwony Krzyż.

Na terenie powiatu kieleckiego działa wiele organizacji pozarządowych, które realizują zadania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi. Jedną z nich jest **Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Łagiewnikach „Otwarte Serca”**.

Celem Stowarzyszenia Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Łagiewnikach „Otwarte Serca” jest:

- wszelka pomoc mieszkańcom Domu Pomocy Społecznej w Łagiewnikach oraz osobom samotnym, bezdomnym i potrzebującym pomocy z terenu powiatu kieleckiego;
- nadawanie pierwszorzędnej wagi sprawom pomocy społecznej;
- wszechstronne propagowanie metod i technik stosowanych w zakresie działalności ochrony zdrowia i pomocy społecznej, dobroczynności, wolontariatu, rehabilitacji zawodowej i społecznej niepełnosprawnych, itp.;
- podnoszenie świadomości społecznej i uwrażliwianie na problemy ludzi potrzebujących pomocy;

- inicjowanie i wspieranie działań zmierzających do lepszej dbałości o interesy mieszkańców Domu i skuteczniejsze zaspokajanie ich potrzeb, zwłaszcza integracji z otwartym środowiskiem;
- wypracowanie skutecznych metod działania.

Główną formą działalności Stowarzyszenia jest realizacja projektów mających na celu integrację mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Łagiewnikach ze środowiskiem.

Od wielu lat stowarzyszenie organizuje masowe integracyjne imprezy plenerowe dla osób niepełnosprawnych i młodzieży szkolnej. Mamy duże doświadczenie w organizacji tego typu spotkań i zawodów sportowych. Dużym powodzeniem wśród mieszkańców i zaproszonych gości cieszyły:

- Wojewódzki Turniej Tenisa Stołowego Osób Niepełnosprawnych,
- Wojewódzki Turniej Osób Niepełnosprawnych w Bocce,
- Festyn rekreacyjno – sportowy „Sprawni z Niepełnosprawnością”,
- Projekt „Jedź zdrowo, żyj na sportowo”,
- Projekt „Poznaj, zaakceptuj i pomagaj”,
- Wojewódzki Plener Malarski Osób Niepełnosprawnych,
- Projekt „Poznajemy instytucje i zabytki Kielc”,
- Festyn rodzinny „Bądźmy Razem”.

Część z tych imprez odbywa się cyklicznie raz w roku.

Podjęmowane przez Stowarzyszenie działania umożliwiają w sposób pożyteczny i zorganizowany zagospodarować czas wolny mieszkańców a także pozwalają na integrację młodzieży z osobami niepełnosprawnymi oraz osób niepełnosprawnych ze środowiskiem. Wpływają na poprawę stanu psychoruchowego podopiecznych Domu i zachęcają ich do uprawiania sportu.

W projektach współpracujemy z domami pomocy społecznej, warsztatami terapii zajęciowej, środowiskowymi domami samopomocy, z młodzieżą szkolną oraz Chmielnickim Centrum Kultury.

Powiatowe Poradnie Psychologiczno–Pedagogiczne

Na terenie powiatu kieleckiego funkcjonują trzy Powiatowe Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:

1. Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bodzentynie,
2. Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chmielniku,
3. Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Piekoszowie.

Poradnie świadczą szerokie usługi diagnostyczne, terapeutyczne, profilaktyczne i doradcze. Zapewniają profesjonalną i bezpłatną pomoc: psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną.

III. OPIS PROGRAMU I DZIAŁAŃ DO REALIZACJI W LATACH 2024-2030

3. Cel główny

Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb

3.1. Cel szczegółowy A.

Upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej

Tabela nr 18. Działania związane z realizacją celu szczegółowego A w latach 2024-2030

Zadanie	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące	Uwagi
Zadanie 1 Opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki	Zadanie będzie realizowane poprzez Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2024-2030. Wstępną wersję projektu PROGRAMU przygotowuje Zespół, następnie zostanie z nim zapoznany Zarząd Powiatu w Kielcach. Ostateczną wersję zaproponowaną przez Zespół przedstawi	2024-2030	Zespół koordynujący	Liczba opracowanych lub wdrożonych Programów	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie;	Zarządowi Powiatu w Kielcach Przewodniczący Zespołu oraz do uchwalenia przez Radę Powiatu w Kielcach.				
<u>Zadanie 2</u> Utworzenie CZP zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w rozdziale 5 NPOZP;	Mając na uwadze dobro osób chorujących psychicznie oraz ich bliskich po pozyskaniu środków finansowych na budowę/ modernizację infrastruktury Centrum Zdrowia Psychicznego, zostanie ono utworzone.	2027-2030	Rada Powiatu w Kielcach/ Zarząd Powiatu w Kielcach/ Zespół koordynujący	Monitorowanie potrzeb i możliwości realizacji zadania-liczba utworzonych CZP.	

Źródło: Zadania NPOZP na lata 2023-2030

3.2. Cel szczegółowy B.

Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego

Tabela nr 19. Działania związane z realizacją celu szczegółowego B w latach 2024-2030

Zadanie	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące	Uwagi
<u>Zadanie 1</u> Aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania	Prowadzenie specjalistycznego wsparcia dla osób	2024-2030	PCPR/ WTZ/ DPS/ organizacje	Liczba udzielonych porad, konsultacji.	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej oraz samopomocy środowiskowej;	z zaburzeniami psychicznymi lub ich rodzin: - prowadzenie WTZ; - prowadzenie punktu wsparcia; - udzielanie porad prawnych; - utworzenie świetlicy terapeutycznej dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi, -organizacja olimpiad, festynów i innych działań. Szkolenia dla pracowników socjalnych PCPR podnoszące poziom kompetencji zawodowych, rozwój w kierunku dualizmu pracy socjalnej z opieką zdrowotną.		pozarządowe	Liczba zrealizowanych działań. Liczba osób objętych wsparciem.	
<u>Zadanie 2</u> Wspieranie finansowe projektów organizacji	Dofinansowanie w ramach budżetu powiatu na promocję i ochronę	2024-2030	Zarząd Powiatu w Kielcach/ PCPR/ DPS/	Liczba zrealizowanych działań. Liczba	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi;	zdrowia psychicznego, zgodnie z decyzjami podjętymi przez Radę Powiatu.		WTZ/ organizacje pozarządowe	uczestników poszczególnych działań. Sprawozdania z realizacji projektów.	
<u>Zadanie 3</u> Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie;	Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej w tym m.in.: - realizacja kampanii informacyjno-edukacyjnych sprzyjających postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałających dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, - wsparcie osób niepełnosprawnych a wśród nich z zaburzeniami psychicznymi poprzez: dofinansowanie turnusów	2024-2030	Zarząd Powiatu w Kielcach/ PCPR	Liczba złożonych wniosków w tym wniosków rozpatrzonych pozytywnie i zawartych umów o dofinansowanie ze środków PFRON przez osoby z zaburzeniami psychicznymi. Liczba złożonych wniosków. Liczba osób korzystających ze wsparcia.	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

	rehabilitacyjnych, dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych oraz w komunikowaniu się, dofinansowanie w sprzęt rehabilitacyjny, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz organizacja wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i wyjazdów turystycznych.				

Źródło: Zadania NPOZP na lata 2023-2030

3.3. Cel szczegółowy C.

Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi

Tabela nr 20. Działania związane z realizacją celu szczegółowego C w latach 2024-2030

Zadanie	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące	Uwagi
<u>Zadanie 1</u> Zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej,	Program obejmujący zadania Powiatowego Urzędu Pracy wynikające	2024-2030	Powiat Kielecki/ PUP w Kielcach	Liczba osób objętych wsparciem	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami w tym z zaburzeniami psychicznymi;	z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudniania i instytucjach rynku pracy, ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wraz z odpowiednimi aktami wykonawczymi. 1. Udzielanie porad zawodowych dot. wyboru odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy (przygotowanie ich do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy). 2. Organizowanie szkoleń mających na celu zdobycie lub uzupełnienie kwalifikacji lub				

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

	kompetencji zwiększających ich szansę na podjęcie pracy				
<u>Zadanie 2</u> Prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi;	Organizacja spotkań szkoleniowo- informacyjnych adresowanych do pracodawców z terenu powiatu kieleckiego.	2024-2030	Powiat Kielecki/ PUP/ POZiRON	Liczba osób objętych kampanią. Liczba i rodzaj podjętych działań.	
<u>Zadanie 3</u> Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy;	Wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy poprzez formy aktywizacji takie jak m.in.: organizacja staży, wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy, dofinansowanie	2024-2030	Powiat Kielecki/ PUP	Liczba osób objętych wsparciem. Liczba i rodzaj podjętych działań.	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

	zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia, prace interwencyjne, roboty publiczne, bony dla osób do 30 roku życia itp.				

Źródło: Zadania NPOZP na lata 2023-2030

3.4. Cel szczegółowy D.

Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy

Tabela nr 21. Działania związane z realizacją celu szczegółowego D. w latach 2024-2030

Źródło: Zadania NPOZP na lata 2023-2030

Zadanie	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące	Uwagi
<u>Zadania 1</u> Powołanie lub kontynuacja działania lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu; skład zespołu ustala się w sposób zapewniający właściwą reprezentację samorządu powiatu lub gminy, placówek realizujących	Powołanie Zespół koordynujący realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2024-2030 Uchwałą Nr 5/18/2024 Zarządu Powiatu w Kielcach z dnia 29 maja 2024 r. z późn. zm. w Uchwale Nr 14/58/2024 Zarządu Powiatu w Kielcach z dnia	2024-2030	Starostwo Powiatowe w Kielcach	Nie dotyczy	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, pozarządowych organizacji samopomocowych; zarząd powiatu zapewni działaniom zespołu niezbędną pomoc administracyjną;	10 lipca 2024 r. Skład Zespołu ustalono w sposób zapewniający właściwą reprezentację samorządu Powiatu Kieleckiego, powiatowych jednostek organizacyjnych, poradni, ośrodków terapeutycznych i organizacji pozarządowych zaangażowanych w ochronę zdrowia psychicznego. W składzie Zespołu znajdują się specjaliści z różnych dziedzin, takich jak: psychologia, socjologia, terapia zajęciowa, pracownicy socjalni oraz przedstawiciele innych zawodów związanych z ochroną zdrowia psychicznego.				
<u>Zadanie 2</u> Opracowanie lub aktualizacja lokalnego	Opracowanie Programu Ochrony Zdrowia	2024-2030	Zespół koordynujący	Liczba opracowanych programów.	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń;	Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2024-2030. Przyjęcie Programu Uchwałą Rady Powiatu w Kielcach.			Liczba aktualizacji Programu.	
<u>Zadanie 3</u> Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego;	Realizacja zgodnie z zapisami zadań Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2024 – 2030. Opracowanie przez Zespół koordynujący i przedstawienie Zarządowi Powiatu w Kielcach rocznego sprawozdania, kolejno co dwa lata Radzie Powiatu w Kielcach oraz dokonanie oceny końcowej. Przygotowanie i przedłożenie wymaganych sprawozdań	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu marzec/ kwiecień danego roku;	Realizacja– podmioty wskazane jako wykonawcy poszczególnych celów. Koordynowanie monitorowanie - Zespół koordynujący.	Liczba sprawozdań	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

	zewnątrznych do Wydziału „ZP”.				
<u>Zadanie 4</u> Przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w postaci papierowej lub elektronicznej);	Opracowanie lub aktualizacja informatora/ przewodnika o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi w powiecie kieleckim w formie elektronicznej. Zamieszczenie go na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Kielcach, PCPR i PUP, przesłanie do samorządu województwa oraz corocznie aktualizowanie.	2025-2030	Wydział „ZP” przy współpracy z Zespołem.	Zamieszczenie informatora na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Kielcach, PCPR i PUP i podmiotów oferujących pomoc specjalistyczną w tym zakresie. Ilość pobrań/ odczytu Informatora. Ilość wysłanych Informatorów.	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

<u>Zadanie 5</u> Dodatkowe zadania informacyjno- szkoleniowe;	A. Organizacja Seminariów dla Seniorów pn.: „Zdrowie psychiczne mieszkańców Powiatu Kieleckiego”.	2024-2030	Zadanie A.B.C. Wydział „ZP”, PCPR, PZS, PPP-P przy współpracy z Zespołem.	Liczba zorganizowanych spotkań. Ilość uczestników.
	B. Organizacja Forów profilaktyki zdrowia psychicznego dla młodzieży.			
	C. Organizacja Konferencji dla pracowników socjalnych/ pedagogów/ asystentów rodziny.			
	D. Organizacja szkoleń profilaktycznych dla młodzieży z PZS w siedzibach szkół.	2025-2030	D. Wydział „EK” przy współpracy z Zespołem.	
	E. Organizacja szkoleń profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z wybranych szkół podstawowych z terenu powiatu kieleckiego.	2025-2030	E. PCPR przy współpracy z Zespołem.	

3.5. Cel szczegółowy E.

Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom.

Tabela nr 22. Działania związane z realizacją celu szczegółowego E. w latach 2024-2030

Zadanie	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące	Uwagi
<u>Zadania 1</u> Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom przez poradnię psychologiczno-pedagogiczne przy współpracy z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dzieci, uczniów, rodzin, nauczycieli;	Diagnoza, terapia – zgodnie z zakresem działania placówki. Wsparcie rodziców i opiekunów.	2024-2030	PPP-P za pośrednictwem Wydziału „EK”- przygotowanie informacji zbiorczej i przekazanie do Wydziału „ZP”.	Liczba osób objętych wsparciem. Rodzaj udzielonego wsparcia.	
<u>Zadanie 2</u> Udzielanie pomocy psychologiczno-	Diagnoza, terapia – zgodnie z zakresem działania placówki.	2024-2030	PPP-P za pośrednictwem Wydziału „EK”-	Liczb osób objętych wsparciem. Rodzaj	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

pedagogicznej dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom w jednostkach systemu oświaty.	Wsparcie rodziców i opiekunów.		przygotowanie informacji zbiorczej i przekazanie do Wydziału „ZP”.	udzielonego wsparcia.	

Źródło: Zadania NPOZP na lata 2023-2030

IV. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

4.1. Koordynator PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest *Zespół koordynujący realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2024-2030, który został powołany* Uchwałą Nr 5/18/2024 Zarządu Powiatu w Kielcach z dnia 29 maja 2024 r. z późniejszymi zmianami.

4.2. Monitorowanie PROGRAMU

Tabela nr 23. Działania związane z monitoringiem POZPPK w latach 2024-2030

Zadanie	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące	Uwagi
<u>Zadanie 1</u> Monitorowanie i ocena realizacji poszczególnych	Sprawozdanie z realizacji zadań zawierających dane dotyczące podejmowanych	Do 31 marca danego roku	Wg przypisanych zadań w Programie	Dane przekazane do Zespołu koordynującego i monitorującego Program –	

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU KIELECKIEGO NA LATA 2024-2030

zadań wynikających z celów głównych i szczegółowych Programu.	czynności- Uchwała Zarządu Powiatu w Kielcach.			dokonującego analiz zbiorczych	
	Sprawozdanie z realizacji zadań zawierających dane dotyczące podejmowanych czynności- Uchwała Rady Powiatu w Kielcach.	- do dnia 30 czerwca 2026 r. za lata 2024-2025 - do dnia 30 czerwca 2028 r. za lata 2026-2027 - do dnia 30 czerwca 2030 r. za lata 2028-2029 -do dnia 30 czerwca 2031 r. za rok 2030 - ocena końcowa PROGRAMU jak w zadaniu 2.	Wg przypisanych zadań w Programie	Dane przekazane do Zespołu koordynującego i monitorującego Program – dokonującego analiz zbiorczych.	
<u>Zadanie 2</u> Ocena końcowa Programu.	Sprawozdanie z realizacji zadań zawierających dane dotyczące podejmowanych czynności- Uchwała Rady Powiatu w Kielcach.	Do dnia 30 czerwca 2031 r.	Oceny dokona Zespół koordynujący, kolejno przedłoży sprawozdanie Radzie Powiatu w Kielcach.	Analiza zbiorcza Programu- dane przekazane do Zespołu koordynującego i monitorującego Program	

Źródło: Opracowanie własne- Wydział „ZP”

4.3. Oczekiwane rezultaty

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2024-2030 ma na celu poprawę stanu zdrowia psychicznego obywateli oraz zwiększenie dostępności do usług wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego. Oczekiwane rezultaty będą obejmować:

- a) **Wzrost świadomości zdrowia psychicznego.** Edukacja społeczności na temat zdrowia psychicznego, redukcja stygmatyzacji oraz promowanie otwartości w rozmawianiu o problemach psychologicznych.
- b) **Zwiększona dostępność usług:** Umożliwienie mieszkańcom powiatu łatwiejszego dostępu do specjalistów z dziedziny zdrowia psychicznego, w tym psychiatrii i psychologii.
- c) **Wczesne interwencje:** Zwiększenie liczby wczesnych interwencji w przypadku problemów psychicznych, co może prowadzić do lepszych wyników leczenia i zapobiegania cięższym zaburzeniom.
- d) **Wsparcie dla rodzin i opiekunów:** Organizacja szkoleń i grup wsparcia dla rodzin osób z problemami psychicznymi, co ma na celu poprawę jakości życia zarówno pacjentów, jak i ich bliskich.
- e) **Integracja usług:** Lepsza współpraca pomiędzy różnymi instytucjami zajmującymi się zdrowiem psychicznym, edukacją, opieką społeczną i innymi obszarami, co umożliwi kompleksowe podejście do problemów psychicznych.
- f) **Poprawa jakości życia:** Zwiększenie jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez lepsze wsparcie, terapię oraz pomoc w integracji społecznej.
- g) **Zweryfikowana skuteczność programów terapeutycznych:** Monitorowanie i ocena efektywności wprowadzonych programów terapeutycznych, co pozwoli na wprowadzenie ewentualnych usprawnień.
- h) **Zwiększenie liczby pracowników w obszarze zdrowia psychicznego:** Program ma na celu zachęcenie do kształcenia się w dziedzinie zdrowia psychicznego, co może przyczynić się do większej liczby profesjonalistów w tym obszarze.
- i) **Zmniejszenie występowania kryzysów psychicznych:** Dzięki odpowiednim interwencjom i wsparciu, można oczekiwać zmniejszenia liczby kryzysów psychicznych w społeczności.

V. FINANSOWANIE PROGRAMU

5.1. Zabezpieczenie środków

- Publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej – gwarantowane świadczenia zdrowotne -Narodowy Funduszu Zdrowia Świętokrzyskiego Oddziału Wojewódzkiego w Kielcach.
- Miejsko– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Centrum Usług Społecznych z terenu powiatu kieleckiego– środki z budżetów poszczególnych gmin.

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach – środki z budżetu Powiatu Kieleckiego oraz środki otrzymane na realizację projektów/programów.
- Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach- środki z budżetu Powiatu Kieleckiego oraz środki otrzymane na realizację projektów/programów.
- Powiatowe Zespoły Szkół- środki z budżetu Powiatu Kieleckiego oraz środki otrzymane na realizację projektów/programów.
- Powiatowe Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne- środki z budżetu Powiatu Kieleckiego oraz środki otrzymane na realizację projektów/programów.
- Starostwo Powiatowe w Kielcach- w ramach zadań własnych Wydziałów.

VI. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Program wchodzi w życie z dniem podjęcia przez Radę Powiatu w Kielcach. W sprawach nie uregulowanych w niniejszym Programie obowiązują przepisy ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Zmiany w Programie dokonywane będą w trybie właściwym do jego uchwalenia.

Wykaz tabel

1. Tabela nr 1. Urodzenia żywe na 1000 mieszkańców w powiecie kielecki w latach 2019-2023 (Źródło: strona internetowa GUS).
2. Tabela nr 2. Ilość zgonów na 1000 mieszkańców w powiecie kieleckim w latach 2019-2022 (Źródło: GUS).
3. Tabela nr 3. Przyrost naturalny na 1000 ludności w powiecie kieleckim w latach 2019-2023 (Źródło: GUS).
4. Tabela nr 4. Saldo migracji wew. i zagranicznej na pobyt stały na 1000 ludności w powiecie kieleckim w latach 2019-2023 (Źródło: GUS).
5. Tabela nr 5. Liczba leczonych psychiatrycznie mieszkańców powiatu kieleckiego 2019-2023 (Źródło: opracowanie Narodowego Funduszu Zdrowia Świętokrzyskiego Oddziału Wojewódzkiego w Kielcach).
6. Tabela nr 6. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w powiecie kieleckim w latach 2019-2023 (Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach).
7. Tabela nr 7. Liczba wydanych orzeczeń wg stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2023 dla powiatu kieleckiego (Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach).
8. Tabela nr 8.1. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia w 2019 roku (osoby powyżej 16 r.ż).
9. Tabela nr 8.2. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku i płci w 2019 roku (osoby przed 16 rokiem życia).
10. Tabela nr 9.1. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia w 2023 roku (osoby powyżej 16 r.ż).
11. Tabela nr 9.2. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku i płci w 2023 roku (osoby przed 16 rokiem życia).
12. Tabela nr 10. Liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach w latach 2019-2023 z podziałem na osoby bezrobotne oraz osoby poszukujące pracy (Źródło: informacje pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach).
13. Tabela nr 11. Liczba osób niepełnosprawnych oraz osób z zaburzeniami psychicznymi zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach w latach 2019-2023 z podziałem na osoby bezrobotne oraz osoby poszukujące pracy (Źródło: informacje pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach).
14. Tabela nr 12. Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych oraz osób z zaburzeniami psychicznymi skierowanych przez Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach na poszczególne formy wsparcia w latach 2019-2023 (Źródło: informacje pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach).

15. Tabela nr 13. Liczba rozpoczętych Indywidualnych Planów Działania dla osób niepełnosprawnych w tym z dysfunkcją psychiczną w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach w latach 2019-2023 (Źródło: informacje pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach).
16. Tabela nr 14. Liczba osób niepełnosprawnych w tym z zaburzeniami psychicznymi, która rozpoczęła Indywidualne Plany Działania w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach w latach 2019-2023 (Źródło: informacje pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach).
17. Tabela nr 15. Liczba porad psychologicznych udzielonych indywidualnie i/lub telefonicznie w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach w latach 2019-2023 (Źródło: informacje pozyskane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach).
18. Tabela nr 16. Liczba udzielanych porad Powiatowych Poradniach Psychologiczno-Pedagogicznych dla mieszkańców powiatu kieleckiego w latach 2019-2023 (Źródło: dane pozyskane z *Powiatowych Poradni Psychologiczno- Pedagogicznych* Powiatu Kieleckiego).
19. Tabela nr 17. Wykaz świadczeniodawców w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, którzy w ramach zawartych umów udzielali świadczeń w 2024 r. na terenie powiatu kieleckiego i miasta Kielce (Źródło: Informacje pozyskane ze strony internetowej NFZ Oddział Świątokrzyski w Kielcach <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/PrzychodnieSpecjalistyczne>).
20. Tabela nr 18. Działania związane z realizacją celu szczegółowego A w latach 2024-2030. (Źródło: Zadania NPOZP na lata 2023-2030).
21. Tabela nr 19. Działania związane z realizacją celu szczegółowego B w latach 2024-2030. (Źródło: Zadania NPOZP na lata 2023-2030).
22. Tabela nr 20. Działania związane z realizacją celu szczegółowego C w latach 2024-2030. (Źródło: Zadania NPOZP na lata 2023-2030).
23. Tabela nr 21. Działania związane z realizacją celu szczegółowego D w latach 2024-2030. (Źródło: Zadania NPOZP na lata 2023-2030).
24. Tabela nr 22. Działania związane z realizacją celu szczegółowego E w latach 2024-2030. (Źródło: Zadania NPOZP na lata 2023-2030).
25. Tabela nr 23. Działania związane z monitoringiem POZPPK w latach 2024-2030 (Źródło: Opracowanie własne).

Wykaz map

1. Mapa nr 1. Mapa powiatu kieleckiego z podziałem na gminy
(Źródło: <http://www.kupsprzedaj.pl/mapa/swietokrzyskie-kielecki>)

Wykaz rycin

1. Rycina nr 1. Pola Lalonde'a (Oficjalna strona internetowa Instytutu Profilaktyki Zdrowia <http://ipz.org.pl/uwarunkowania-zdrowia/>)

Piśmiennictwo, wykaz materiałów, sprawozdań, stron internetowych wykorzystanych do opracowania dokumentu

1. Oficjalna strona Ministerstwa Zdrowia- MPZ 2020, wstęp do aplikacji- analiza dotycząca przyczyn zgonów z GUS w latach 2019-2022 oraz analizy epidemiologiczne na podstawie danych NFZ z lat 2016-2022. https://analizy.mz.gov.pl/app/mpz_2020_epidem_nfz_gus ;
  2. Oficjalna strona Mapy Potrzeb Zdrowotnych z 2020 r.- demografia. Wstęp pn. „Wpływ procesów demograficznych na stan zdrowia populacji i potrzeby zdrowotne ludności” przygotowany przez prof. dr hab. Irenę E. Kotowską, demograf ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie https://analizy.mz.gov.pl/app/mpz_2020_demogr ;
  3. Oficjalna strona internetowa Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Informacje o interwencji kryzysowej. <https://www.gov.pl/web/rodzina/interwencja-kryzysowa> .
- 1) Dane zawarte na stronie internetowej Statystyczne Vademecum Samorządowca Głównego Urzędu Statystycznego;
  - 2) Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach;
  - 3) Dane zawarte na stronie internetowej Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy;
  - 4) Dane pozyskane ze Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy;
  - 5) Dane zawarte w Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2018 – 2022;
  - 6) Dane pozyskane ze Świętokrzyskiego Oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia w Kielcach;
  - 7) Dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach;
  - 8) Dane pozyskane z Powiatowych Poradni Psychologiczno- Pedagogicznych;
  - 9) Opracowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach;
  - 10) Dane zawarte na stronie internetowej „Wrot Świętokrzyskich”;
  - 11) Dane zawarte na stronie internetowej Środowiskowego Domu Samopomocy w Brudzowie/ w Józefinie;
  - 12) Strona internetowa www.wikipedia.pl .

Dyrektor
Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej

Dominika Kąsek